ЗЕЛЕНАТА НИШКА

2019
ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

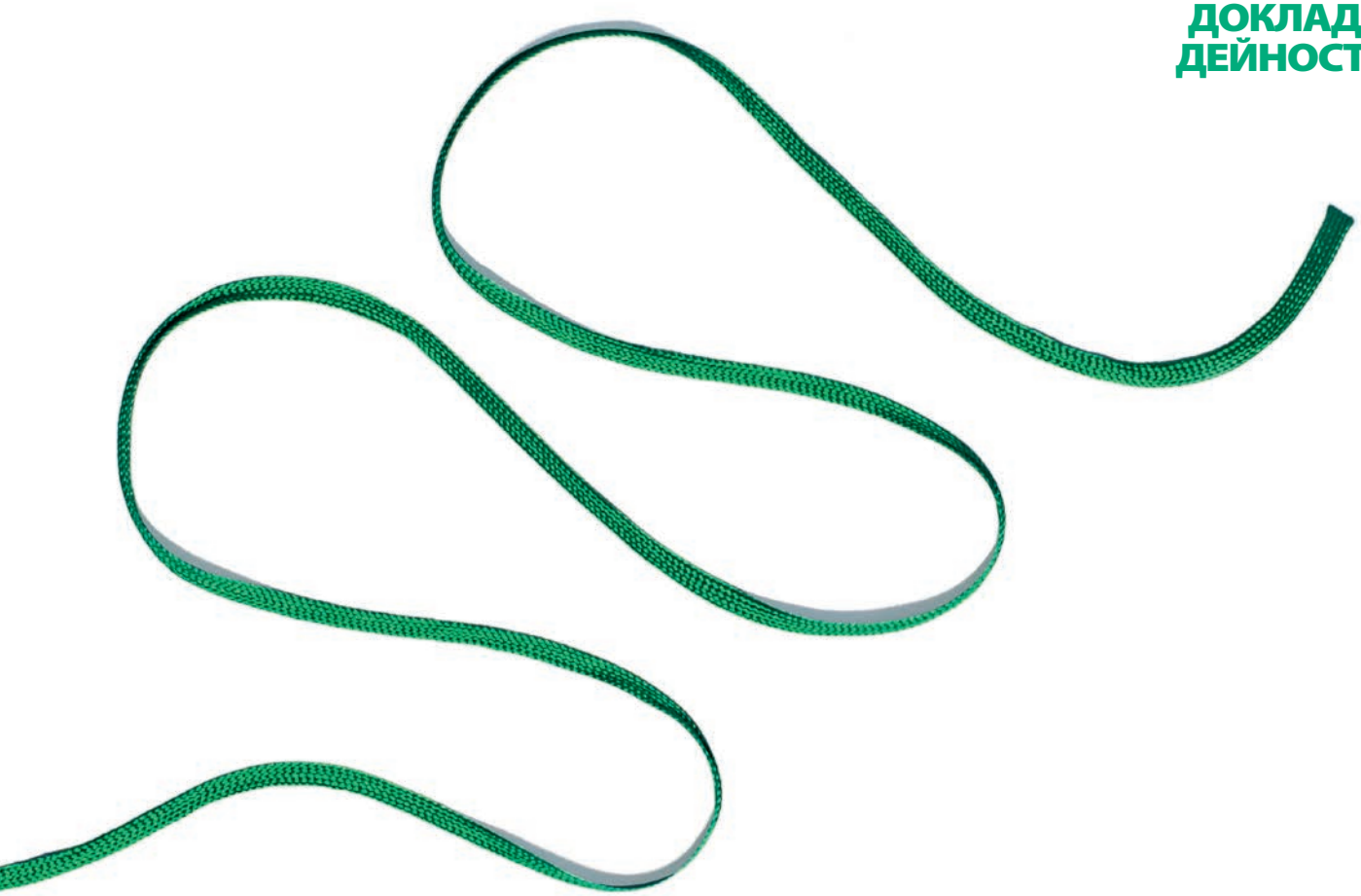

Европейска инвестиционна банка

банката на ЕС

ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

ЗЕЛЕНАТА НИШКА

2019
ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

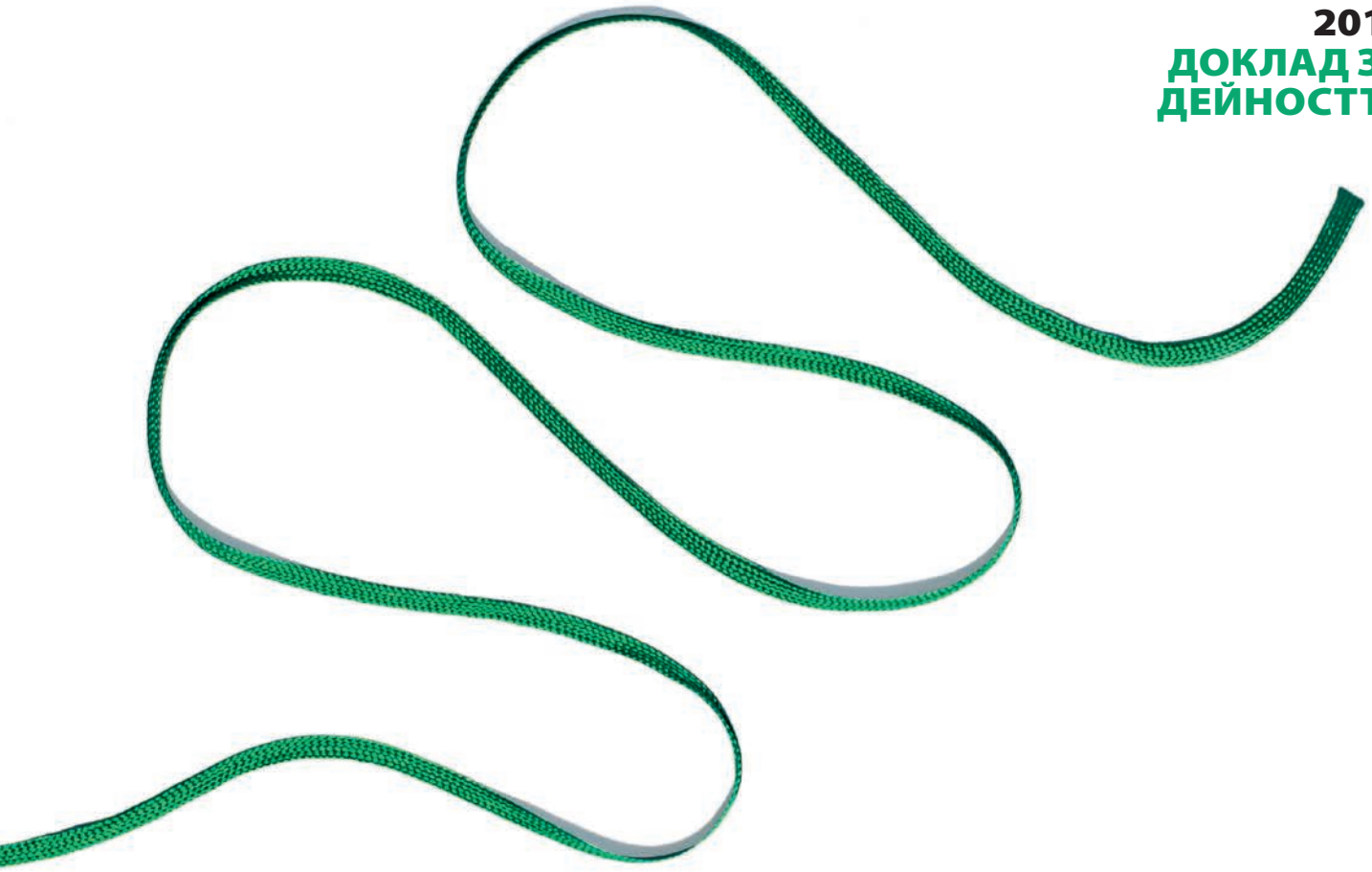

Европейска инвестиционна банка

банката на ЕС

Доклад за дейността на Европейската инвестиционна банка през 2019 г.

© Европейска инвестиционна банка, 2020 г.
98-100, boulevard Konrad Adenauer – L-2950 Luxembourg
+352 4379-1
info@eib.org
www.eib.org
twitter.com/eib
facebook.com/europeaninvestmentbank
youtube.com/eibtheeubank

Всички права запазени.
За всички въпроси относно права и лицензи следва да се обръщате към publications@eib.org

Повече информация за дейността на ЕИБ можете да намерите на нашия сайт www.eib.org. Можете да се свържете с нас на info@eib.org. Електронният ни бюлетин е на разположение на www.eib.org/sign-up

Издава Европейската инвестиционна банка.
Редакционна колегия: EIB EditorialTeam
Предпечат: EIB GraphicTeam

Отпечатано на Munken Polar, bouffant 1.13, FSC Mix blanc.

ЕИБ използва хартия, сертифицирана от Съвета за стопанисване на горите (FSC). Защото хората, които я произвеждат, обичат дърветата. FSC насърчава управление на горското стопанство по света, което е природосъобразно, социално справедливо и икономически жизнеспособно.

Всички знаем, че е добре да се чете. Добре е и за планетата — стига да се ползва правилната хартия.

Печат Imprimerie Centrale

print: QH-BF-20-001-BG-C ISBN 978-92-861-4620-6 ISSN 2599-6797 doi:10.2867/361398
pdf: QH-BF-20-001-BG-N ISBN 978-92-861-4599-5 ISSN 2599-7025 doi:10.2867/949096

FSC www.fsc.org
СМЕС
Хартия от отговорни източници
FSC® C103749

КАК ДА ЧЕТЕМ ТОЗИ ДОКЛАД - ЗЕЛЕНАТА НИШКА

Където и да се намирате, не можете да не се съобразявате с метеорологичните условия. Така стоят нещата и с този доклад, защото климатът е **ЗЕЛЕНАТА НИШКА**, която преминава през работата на Европейската инвестиционна банка през 2019 г., особено по отношение на **МЕРКИТЕ СРЕЩУ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА**. Мерките за климата отдавна са значима част от дейността на банката. През 2019 г. реагирахме на климатичната и екологичната криза с **НОВИ СМЕЛИ ИНИЦИАТИВИ ЗА ИНВЕСТИЦИИ В ОБЛАСТТА НА КЛИМАТА и ОКОЛНАТА СРЕДА** през идното десетилетие и с **НОВА ПОЛИТИКА ЗА КРЕДИТИРАНЕ В ЕНЕРГЕТИКАТА**.

За да бъде запазено глобалното затопляне в рамките на 1,5° С според Парижкото споразумение, въглеродните емисии трябва да са под 580 гигатона. За доброто на всички ни. Завинаги. При сегашните темпове ще достигнем тази цел през 2032 г. Ако инвестициите бъдат увеличени обаче, това няма да е неизбежно. Но затова са необходими огромни инвестиции. Разчетите за инвестиции в енергийната система в Европа например, предвиждат удвояване на размера през следващото десетилетие до 400 млрд. евро.

Именно в това се състои решаващата роля на Европейската инвестиционна банка. Банката на ЕС е публична банка и като такава инвестира във всичко - от дългосрочни кредити за инфраструктура до иновативни проекти за батерии, като **НАВЛИЗА В СЕКТОРИ С МУДНА КРЕДИТНА ДЕЙНОСТ** като мерки за енергийна ефективност чрез обновяване на жилищни сгради. В нов раздел в този доклад , водещи експерти от Европейската инвестиционна банка разясняват какво означава за нас кризата с климата, кои са **НОВИТЕ ВИДОВЕ ФИНАНСИРАНЕ**, които ще разработим, за да постигнем целите си и какви **ПРОЕКТИ ЩЕ ПОДКРЕПИМ**.

Проектите в този доклад обхващат всяка област на стопанска дейност – инфраструктура, иновации, малки и средни предприятия. За нагледно представяне на мащаба на нашите мерки за климата и ангажимента ни за бъдещи зелени инвестиции, ние представяме всяка от тези области като отделяме централно място на климата и околната среда. **КЛИМАТИЧНА ИНФРАСТРУКТУРА, ЕКОЛОГИЧНИ ИНОВАЦИИ И КЛИМАТИЧНИ МЕРКИ ЗА МСП**. В световен мащаб. Така например, ще научите за румънско устройство с изкуствен интелект, което ограничава хранителните отпадъци, както и за проект, който увеличава добивите на отглеждащи кафе перуански земеделци. Това е така, защото независимо къде работим по света, ние търсим **РЕШЕНИЯ ЗА КРИЗАТА**, която застрашава всички ни.

Този доклад разказва за гениални идеи и всеотдайност, за създаване на работни места и благоденствие. **ЗЕЛЕНАТА НИШКА НА УСТОЙЧИВИТЕ ИНВЕСТИЦИИ НА ЕИБ И ОКОЛНАТА СРЕДА** е вплетена в тези истории, които разказват за скритите в мерките за климата възможности за всички нас, за да съхраним нашия свят за бъдещите поколения и да изградим процъфтяваща, чиста и екологична икономика.

СЪДЪРЖАНИЕ

6 ОБРЪЩЕНИЕ НА ПРЕЗИДЕНТА

8 УСПЕШНИ ЗАЕМИ

10 ЗАЕМИ ОТ ГРУПАТА НА ЕИБ ВЪВ ВАШАТА СТРАНА

12 ОБЩ РАЗМЕР НА ОДОБРЕНИ ПО ЕФСИ ПРОЕКТИ

14 ПЪТНА КАРТА ЗА КЛИМАТА И ПОЛИТИКА ЗА ФИНАНСИРАНЕ В ЕНЕРГЕТИКАТА: >1 ТРЛН. ЕВРО ЗА <1,5°C

16 РЕАЛНА ПОЛИТИКА

18 ИНОВАТИВНО ПОКОЛЕНИЕ В ЕНЕРГЕТИКАТА: СТУДЕН СИНТЕЗ? ТЕМПЕРАТУРАТА СЕ ПОКАЧВА
22 ЦИФРОВО БЪДЕЩЕ: 5G ЗА БЪДЕЩИТЕ ПОКОЛЕНИЯ
24 МОБИЛНОСТ В БЪДЕЩЕ: БЛЯСКАВА НАДПРЕВАРА

26 РЕАЛНИ ФИНАНСИ

28 ПРИСПОСОБЯВАНЕ КЪМ КЛИМАТА: СВИКВАЙТЕ!
30 ПРИСПОСОБЯВАНЕ КЪМ КЛИМАТА В ГРАДА: ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА В ГРАДА

32 РЕАЛНИ ПРОЕКТИ

34 ЗДРАВЕ И КЛИМАТ: РЕЦЕПТИ ЗА МЕРКИ ЗА КЛИМАТА
36 ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В КУХНЯТА: ГЛАД ЗА МЕРКИ ЗА КЛИМАТА
38 СЕЛСКО СТОПАНСТВО И КЛИМАТ: ДОБРИ БАКТЕРИИ И РАЗТЕГАТЕЛНА МОЦАРЕЛА

42 РЕАЛНИ СОЦИАЛНИ ТЕМИ

44 СОЦИАЛНИ ЖИЛИЩА: ПОДСЛОН ЗА КЛИМАТА
46 СПРАВЕДЛИВ ПРЕХОД: ЕДИНЕН И ТВОРЧЕСКИ

48 ИЗТОЧНИКЪТ НА СРЕДСТВАТА

50 РЪКОВОДНИ ОРГАНИ

51 ВАЖНОТО В ОПЕРАТИВНИЯ ПЛАН НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА ПРЕЗ 2020 Г.

БАНКАТА, КОЯТО СИ ВЪРШИ РАБОТАТА

Пиша за постиженията на Европейската инвестиционна банка през изминалата година във време, в което всяка седмица – и дори всеки час – са съдбоносни. Сега, когато банката на ЕС застава срещу КОВИД-19 със своите експертни знания и финансова мощ, ние не забравяме колко решителна ще бъде битката срещу изменението на климата през идното десетилетие. Въпреки че мнозина се съмняват във възможността едновременно да бъдат намерени решения за коронавируса и за изменението на климата, ние сме убедени в абсолютната необходимост това да бъде направено. Непосредствената битка за възстановяване на нашите икономики трябва да положи основите и на устойчивото бъдеще.

През 2019 г. банката инвестира в конкурентоспособността на Европа, в нови технологии и иновации, които ще гарантират качеството на живот на идните поколения и ще повишат благосъстоянието. Растящият дял от дейността ни, посветен на справяне със затоплянето на планетата доказва, че мерките за климата са както бизнес възможност, така и неотложна предпоставка за оцеляване. Новата заплаха - КОВИД-19, прави този доклад още по-актуален. Миналата година ние подписахме няколко договора, които потвърждават ангажимента ни в борбата срещу болестите — ангажимент, който придоби още по-голяма тежест предвид възловата ни роля в съгласувано предприетите от Европа мерки срещу коронавируса.

През изминалата година заложихме високи критерии. **От 2025 г. поемаме ангажимент 50 % от нашето финансиране да бъде предназначено за мерки за климата и устойчивостта на околната среда. Всичко, което правим, ще бъде в пълно съответствие с Парижкото споразумение.** В крайна сметка, безсмислено е да се инвестират 50 % в мерки за климата и околната среда, ако другите 50 % финансират проекти във вреда на околната среда.

Същото е валидно и за кризата, причинена от коронавируса. Всяко икономическо сътресение ускорява дългосрочното преструктуриране. Изпълнението на все по-амбициозните ни цели за климата и за устойчивостта на околната среда е най-доброто, което може да направи Европейската инвестиционна банка, за да помогне на икономиката да се възстанови след пандемията. Така например, енергийният преход може да спомогне за възстановяването чрез създаване на нови работни места, на нова промишленост с бързи темпове на растеж, на по-висока конкурентоспособност и ограничена енергийна зависимост.

Миналата година одобрихме нашата нова политика за кредитиране в енергетиката. Това включва и ангажимент за преустановяване на инвестициите в проекти за конвенционални изкопаеми горива в края на 2021 г. Европейската инвестиционна банка е първата многонационална финансова институция, поела подобен ангажимент. Това е ярък пример за водещата роля на Европа на климатичния фронт.

Европейската инвестиционна банка е банката на ЕС и действа като финансово поделение за изпълнение на политиката на ЕС. На фона на мащабния европейски проект за климата, който е в ход, ние работим в тясно партньорство с Европейската комисия и правителствата на всички държави членки. **Представената в този доклад дейност е израз на експертните ни качества, които ни превръщат в основен стълб за европейския Зелен пакт**, обявен от Комисията през януари 2020 г.

Уникален размах

Акцентът върху мерките за климата не означава, че пренебрегваме други области от нашата дейност. Този доклад показва, че за да бъдат резултатни мерките за климата, областта на действие трябва да включва сближаването, иновациите, МСП и инфраструктурата. Не бъде ли направено това, следва провал. Така например, мерките за климата предполагат и създаване на работни места. Инвестиционният ни доклад за 2019-2020 г. предвижда „зелената“ енергетика да създаде близо 500 000 работни места в Европа през следващите десетилетия.

ОБРЪЩЕНИЕ НА ПРЕЗИДЕНТА

„От 2025 г. поемаме ангажимент 50 % от нашето финансиране да бъде предназначено за мерки за климата и устойчивостта на околната среда. Всичко, което правим, ще бъде в пълно с ъответствие с Парижкото споразумение.“

Работата по сближаването, която бе основна за банката от 1958 г. досега, придобива ново измерение, съобразно мащабните ни цели за климата. През 2019 г. нашите експерти подпомагаха Комисията при разработването на Механизма за справедлив преход, който ще способства за преминаването към по-чиста енергия в разчитащи на изкопаеми горива региони и отрасли. Уникалното ни място сред институциите на ЕС, националните правителства и градовете и регионите в Европа превръща това в основна мисия за ЕИБ през идните години.

В този смисъл, работата ни в областта на развитието набляга на устойчивостта спрямо климата и приспособяването, защото така се спасява и съхранява човешки живот, а също така се гради и икономически разцвет. **Изменението на климата е глобално явление и поради това трябва да увеличим инвестициите в цял свят. Средствата за това са налице.** Нашите експерти съчетават опита в откриване на безспорни иновации с развойна работа на място – разполагаме с 50 представителства по целия свят и работещи проекти в 43 нестабилни държави. През изминалите 10 години именно тези страни – най-слабо развитите в света – получиха над 5,5 млрд. евро по повече от 100 операции на ЕИБ.

Ангажименти и постижения

С новите ангажименти относно климата и политиката за кредитиране в енергетиката би било лесно да се съсредоточим само върху бъдещето и да забравим вече постигнатото. Преди климатът да се превърне в наша основна задача и преди обявеното извънредно положение във връзка с КОВИД-19, на Европейската инвестиционна банка бе възложена титаничната задача да подкрепи инвестиции в икономиката на ЕС, равни на половин трилион евро, за срок от пет години като част от Плана „Юнкер“. През 2020 г. ние сме на път уверено да достигнем целта от 500 млрд. евро. Най-важното е, че вече виждаме структурното въздействие от тази чудесна програма върху европейската икономика, което ще създаде работни места и ще осигури растеж през следващите десетилетия.

Нашата задача е да подпомагаме европейския проект и да инвестираме в стабилното бъдеще на Европа. Така действахме през 2019 г., така ще продължим да работим и в бъдеще.

Вернер Хойер

ПОСТИЖЕНИЯ ПРЕЗ 2019 Г.

Европейска инвестиционна банка

ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2019 Г.

ОДОБРЕНИ ПРОЕКТИ	**58,7 млрд. евро**
Европейски съюз	51,1 млрд. евро
Извън ЕС	7,6 млрд. евро
ПОДПИСАНИ ПРОЕКТИ	**63,3 млрд. евро**
Европейски съюз	55,4 млрд. евро
Извън ЕС	7,9 млрд. евро
ИЗПЛАТЕНИ СРЕДСТВА	**48,1 млрд. евро**
Европейски съюз	43,8 млрд. евро
Извън ЕС	4,3 млрд. евро
ПРИВЛЕЧЕНИ СРЕДСТВА (ПРЕДИ СУАПОВЕ)	**50,3 млрд. евро**
Основни валути (€, GBP, USD)	42,7 млрд. евро
Други валути	7,6 млрд. евро

Въздействието на Групата на ЕИБ

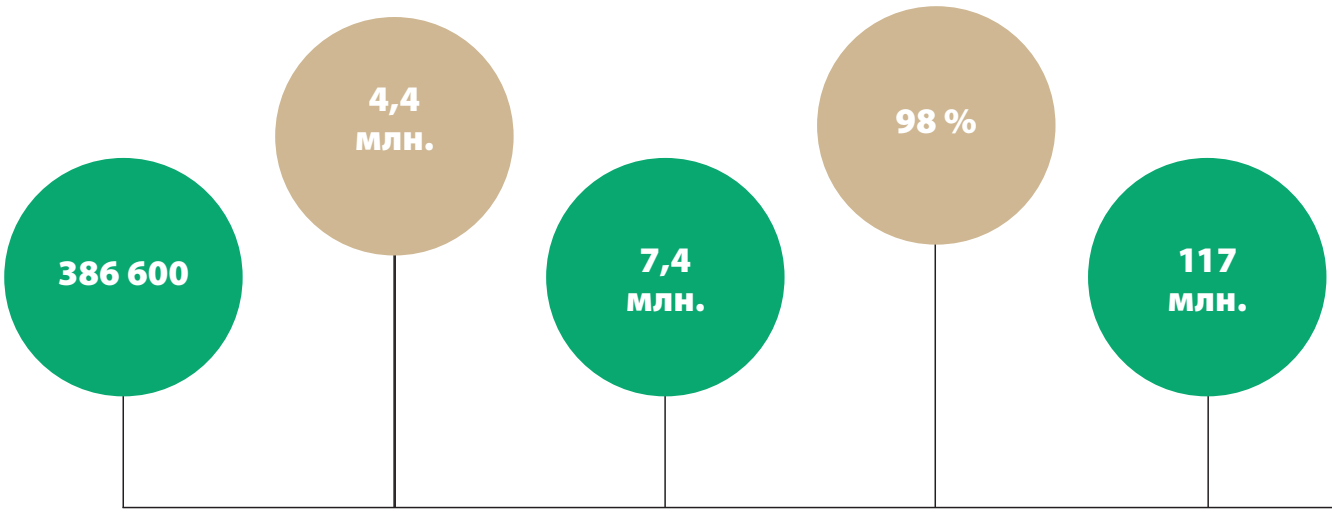

Европейски инвестиционен фонд

Европейският инвестиционен фонд (ЕИФ) е част от Групата на ЕИБ и има за цел да предоставя рисково финансиране на микро, малки и средни предприятия и да стимулира растежа и иновациите в Европа. Той предоставя финансови средства и консултации за обосновани и устойчиви инвестиции, както и гаранции за бизнеса. Акционери в ЕИФ са ЕИБ, Европейската комисия, публични и частни банки и финансови институции.

ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2019 Г.

ПОДПИСАНИ ПРОЕКТИ — **10,2 млрд. евро**

Собствен капитал	3,4 млрд. евро
Гаранции	6,7 млрд. евро
Микрофинансиране	0,1 млрд. евро

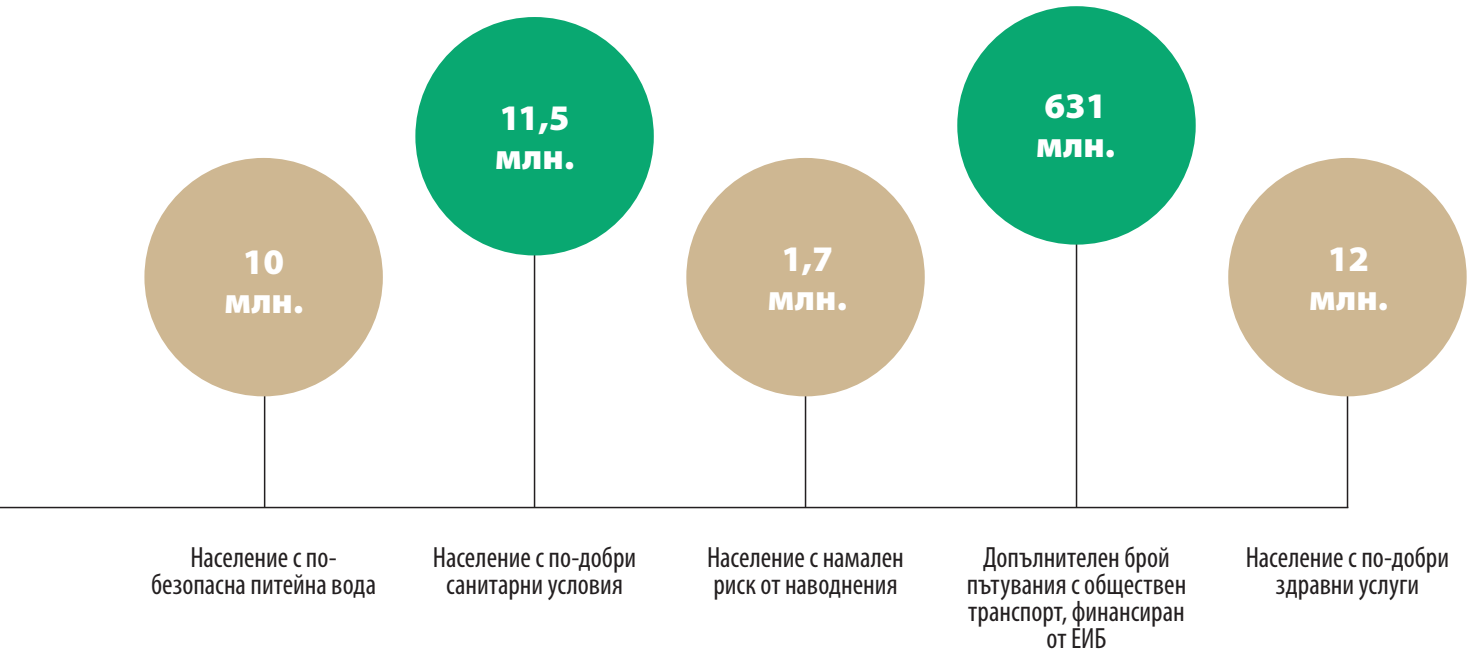

Цифрите представляват очаквани резултати по нови, финансирани операции, подписани за първи път през 2019 г. Всички данни не са одитирани и са предварителни.

ГРУПАТА НА ЕИБ ВЪВ ВАШАТА СТРАНА

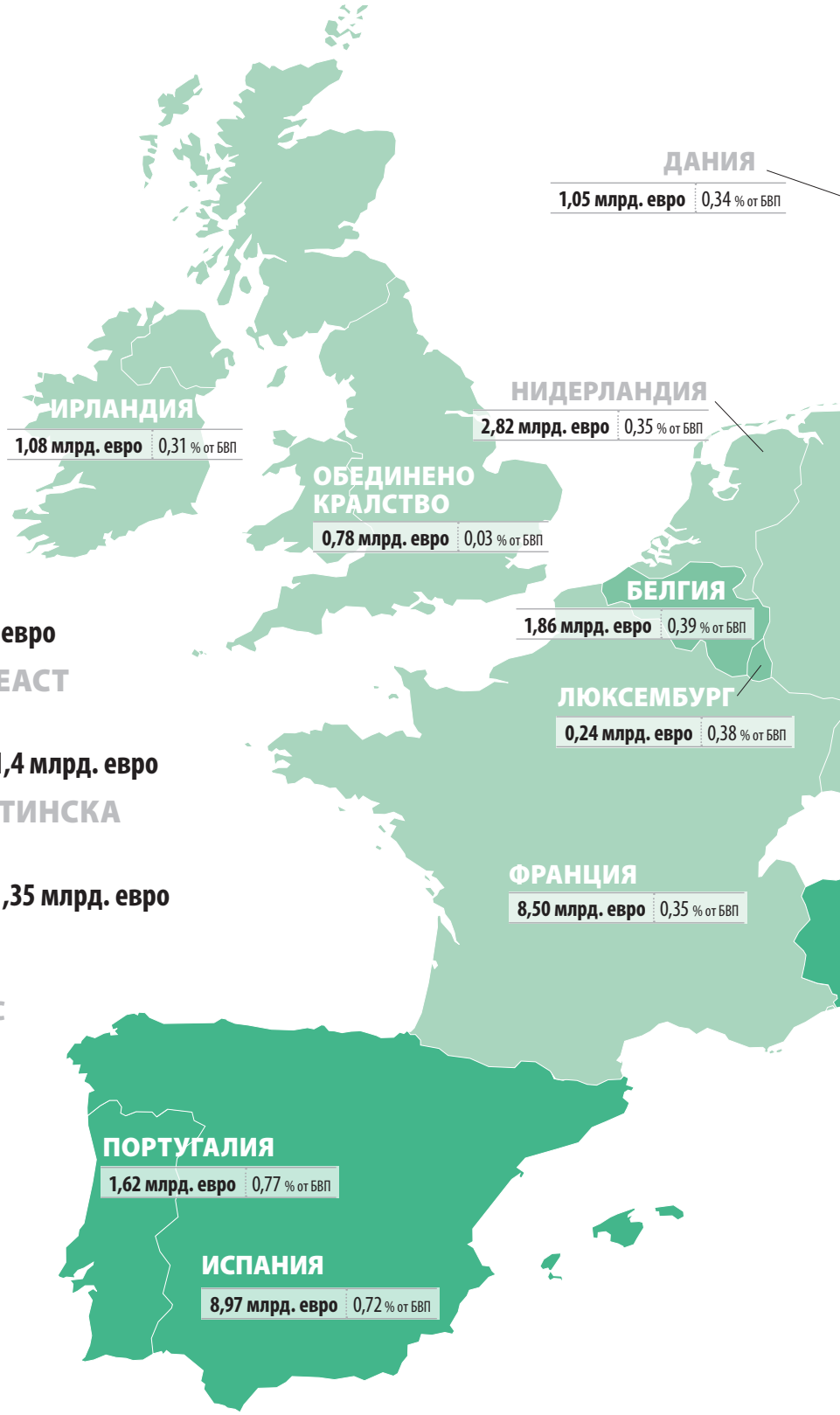

СРЕДИЗЕМНОМОРИЕ 2,45 млрд. евро

СТРАНИ НА РАЗШИРЯВАНЕ И ЕАСТ 1,4 млрд. евро

АКТБ, ОСТ И ЮЖНА АФРИКА 1,4 млрд. евро

АЗИЯ, ЦЕНТРАЛНА АЗИЯ И ЛАТИНСКА АМЕРИКА 2,2 млрд. евро

СЪСЕДНИ СТРАНИ НА ИЗТОК 1,35 млрд. евро

НЯКОЛКО СТРАНИ В ЕС
0,86 млрд. евро

ЕАСТ: Европейска асоциация за свободна търговия
АКТБ: Африка, Карибски и Тихоокеански басейн
ОСТ: Отвъдморски страни и територии
По-тъмните цветове обозначават по-високи инвестиции като процент от БВП

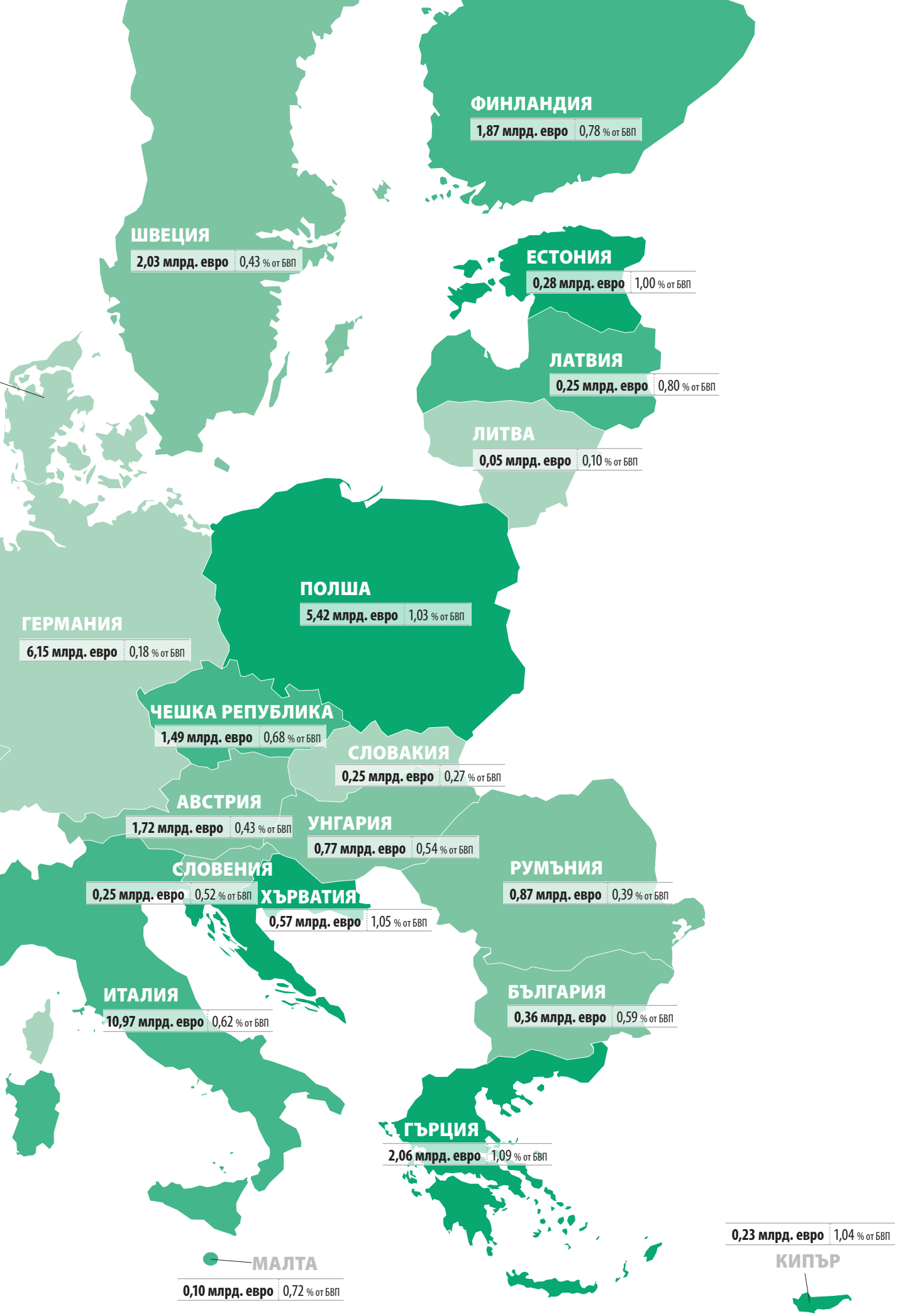
ФИНЛАНДИЯ
1,87 млрд. евро 0,78 % от БВП
ШВЕЦИЯ
2,03 млрд. евро 0,43 % от БВП
ЕСТОНИЯ
0,28 млрд. евро 1,00 % от БВП
ЛАТВИЯ
0,25 млрд. евро 0,80 % от БВП
ЛИТВА
0,05 млрд. евро 0,10 % от БВП
ПОЛША
5,42 млрд. евро 1,03 % от БВП
ГЕРМАНИЯ
6,15 млрд. евро 0,18 % от БВП
ЧЕШКА РЕПУБЛИКА
1,49 млрд. евро 0,68 % от БВП
СЛОВАКИЯ
0,25 млрд. евро 0,27 % от БВП
АВСТРИЯ
1,72 млрд. евро 0,43 % от БВП
УНГАРИЯ
0,77 млрд. евро 0,54 % от БВП
СЛОВЕНИЯ
0,25 млрд. евро 0,52 % от БВП
ХЪРВАТИЯ
0,57 млрд. евро 1,05 % от БВП
РУМЪНИЯ
0,87 млрд. евро 0,39 % от БВП
ИТАЛИЯ
10,97 млрд. евро 0,62 % от БВП
БЪЛГАРИЯ
0,36 млрд. евро 0,59 % от БВП
ГЪРЦИЯ
2,06 млрд. евро 1,09 % от БВП
МАЛТА
0,10 млрд. евро 0,72 % от БВП
0,23 млрд. евро 1,04 % от БВП
КИПЪР

ОБЩ РАЗМЕР НА ОДОБРЕНИ ПО ЕФСИ ПРОЕКТИ

КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2019 Г.

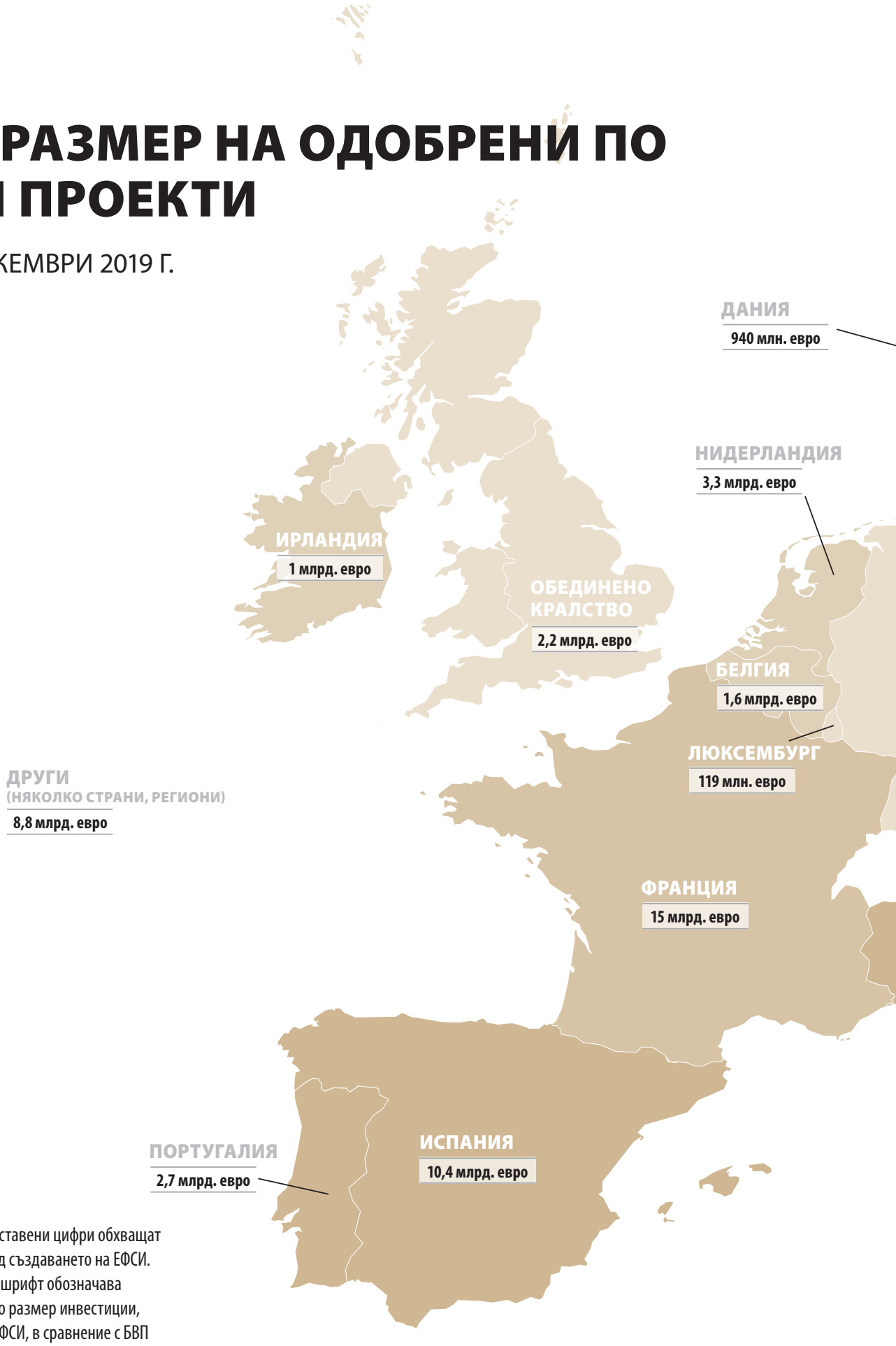

Всички представени цифри обхващат периода след създаването на ЕФСИ. По-тъмният шрифт обозначава по-големи по размер инвестиции, свързани с ЕФСИ, в сравнение с БВП (на база одобрени проекти).

Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) е съвместна инициатива на Групата на ЕИБ и на Европейската комисия за преодоляване на недостига от инвестиции в ЕС. С помощта на гаранции от бюджета на ЕС, ЕФСИ има за цел да привлече допълнителни инвестиции за не по-малко от 500 млрд. евро до 2020 г. Към 31 декември 2019 г. допълнителните инвестиции възлизат на 458 млрд. евро.

>1 ТРЛН. ЕВРО ЗА < 1,5°C

През 2019 г. Европейската инвестиционна банка представи своите амбициозни цели в областта на климата и околната среда за следващото десетилетие. Ето нашата пътна карта за справяне с климатичното предизвикателство.

За да избегнем още по-мащабни предизвикателства в областта на климата, трябва бързо да пристъпим към декарбонизация. Следващото десетилетие ще има решаващо значение.

Според Парижкото споразумение, почти всички правителства по света се договориха да ограничат глобалното затопляне под 2°C и да полагат усилия то да не превишава 1,5°C. За да се постигнат тези цели, в атмосферата трябва да се освобождават по-малко от 580 гигатона въглероден двуокис. При сегашните темпове от близо 37 гигатона годишно, ще прескочим този праг към 2032 г.

Поемаме там, откъдето частният сектор се оттегли

Частният сектор не пое разходите по мерките за спиране на изменението на климата. По тази причина публичният сектор става по-деен, увеличава инвестициите и насърчава хората и компаниите да променят своите навици. Така например, енергийните системи в Европа ще се нуждаят от двойно повече инвестиции през следващото десетилетие – до 400 млрд. евро годишно.

Публичните банки могат да инвестират в дългосрочни инфраструктурни проекти и в иновации, които са необходими за прехода към устойчиво бъдеще. Бихме могли например, да инвестираме в мощна батерия, която се зарежда във ветровитите или слънчеви дни и се разрежда дори без слънце или вятър. Публичните банки могат да помагат на сектори в инвестиционен застой, като например тези за енергийна ефективност в жилищни сгради.

Какво ще направи Европейската инвестиционна банка

През 2019 г. 31 % от нашето финансиране подкрепи мерки за климата. До 2025 г. ще увеличим подкрепата за климата и устойчивостта на околната среда до 50 % , което е над 30 млрд. евро годишно. Това, обаче, няма да е достатъчно. Голяма част от свежите пари в подкрепа на климата ще трябва да постъпи от частния сектор. Европейската инвестиционна банка привлича допълнителни средства от частния и публичния сектор за всеки един проект. Нашето одобрение помага на други инвеститори, особено частните банки, да разпознаят един обещаващ проект.

Целта ни е до 2030 г. да подсигурим над 1 трлн. евро в битката срещу изменението на климата и да помогнем на околната среда.

До края на 2020 г. цялото ни финансиране ще бъде приведено в съответствие с Парижкото споразумение. Финансирането ни ще бъде в съзвучие с насоките за ниски емисии и устойчиво на климата развитие. В промишлените отрасли, в които ограничаването на емисиите е трудно достижимо, ще подкрепим проекти, благодарение на които компаниите ще преминат към нисковъглероден модел. Освен това, ще следим дали всички проекти се справят с бъдещите рискове, свързани с изменението на климата.

НАШАТА КЛИМАТИЧНА ПЪТНА КАРТА И ПОЛИТИКА ЗА КРЕДИТИРАНЕ В ЕНЕРГЕТИКАТА

Нашата нова енергийна политика

В края на 2021 г. ще преустановим подкрепата си за проекти за конвенционални изкопаеми горива като нефт и добива на природен газ, или традиционни газопреносни мрежи.

Ще се насочим към:

- енергийна ефективност, обновяване на обществени и жилищни сгради, по-добро улично осветление и екологичен транспорт
- енергийни доставки без емисии, които ще спомогнат Европа да постигне целта най-малко 32 % от енергийните източници да са възобновяеми
- електропреносни мрежи, които използват нови източници на ниско-въглеродна енергия
- иновации в енергопроизводството, съхранението и потреблението

Приобщаващ преход

Регионите, които зависят в най-голяма степен от изкопаеми горива, се нуждаят от повече помощ. Проектите за екологична енергия ще създадат стотици хиляди работни места, но ние трябва да обърнем особено внимание на регионите, в които въгледобивът и други въглеродоемки отрасли осигуряват работа на много хора и поддържат икономиката. Трябва да осигурим обучение за придобиване на умения и да подкрепим проекти, които привличат нови производства в тези региони.

Енергетика, която не вреди на климата, може да помогне на обществото. В Европейския съюз 11 % от населението не е в състояние да отоплява домовете си на достъпни цени. Милиони се затрудняват да платят сметките си за природен газ и електроенергия или за адекватно отопление. Най-засегнати са възрастните жени поради по-ниските доходи и по-продължителния престой у дома. Ако повишим енергийната ефективност на жилищните сгради на континента, ще намалим емисиите, ще понижим сметките за енергия и ще подобрим качеството на живота.

По същия начин, чистият обществен транспорт в градовете ще бъде по-достъпен и ще подобри качеството на въздуха и здравето на гражданите. Инвестициите в екологично селско стопанство в регионите, които не разполагат с големи водни ресурси, ще намали риска от опустиняване и загуба на работни места.

Устойчиво развитие

Трябва да подкрепяме зелени проекти, които помагат на света да изпълни Целите за устойчиво развитие.

Инвестициите в мерки за околната среда и срещу изменението на климата могат да увеличат доходите на хората, да подобрят условията на живот и да осигурят достатъчно храна, чиста вода и санитарни условия. В същото време, можем да ограничим необходимостта от промяна на местожителство, поради нови опасности като природни катаклизми и наводнения. Можем да ограничим броя на хората, изложени на климатични рискове и застрашени от бедност с 62 млн. до 457 млн. в целия свят.

Ще инвестираме в проекти за облекчаване на последствията от изменението на климата, които видимо влияят на хората. Малки по мащаб проекти за възобновяема енергия извън електропреносната мрежа като домове със соларни панели в селските райони на Африка, осигуряват електроенергия на хора, които никога не са имали електроснабдяване. Проекти за приспособяване към изменението на климата укрепват мостове и пътища, за да не ги отнасят бурите и позволяват на хората да пътуват до пазарите, до лекаря и до работа.

Наред с това се налага да дадем средства на отделния човек, за да се промени. ЕИБ ще продължи да инвестира в сектори, които повишават общественото благосъстояние чрез здравеопазване и образование, и ще продължим да подкрепяме жени-предприемачи и да осигуряваме достъп на повече хора до заеми, за да раждат нови идеи или да разширяват своята дейност.

РЕАЛНА ПОЛИТИКА

ЗЕЛЕНАТА НИШКА

Как Европейската инвестиционна банка реагира на промените в политиката на фона на климатичната криза

Изключително ме радва постигнатия напредък (от Европейската инвестиционна банка) по затвърждаване на нейната роля като Климатичната банка на ЕС. Това ще тласне напред инвестициите в европейски технологии и решения, които светът търси.

Урсула фон дер Лайен, председател на Европейската комисия

Климатът и устойчивостта на околната среда отдавна са приоритет на Европейската инвестиционна банка, но на фона на небивалата климатична криза и нуждата от огромни инвестиции за прехода към въглеродна неутралност в обществото знаем, че не можем да продължаваме по старому. По тази причина се ангажираме да увеличим размера на финансовите средства за климата и околната среда в подкрепа на инвестиции на стойност един трлн. евро за постигане на тези цели през следващото десетилетие. С това ЕИБ става основен фактор за прилагането на европейския Зелен пакт. Готови сме да посрещнем това предизвикателство.

Ема Наваро, вицепрезидент с ресор мерки за климата, ЕИБ

Изпълнението на залегналите в европейския Зелен пакт амбиции изисква значителни инвестиции. Ще съумеем да посрещнем тези инвестиционни потребности, ако мобилизираме както публичния, така и частния сектор. В този смисъл, ЕИБ ще бъде основен партньор, който ще обедини и надгради публичните средства и ще привнесе допълнителна сигурност за частни инвестиции.

Франс Тимерманс, вицепрезидент на Европейската комисия

Европейската инвестиционна банка от доста време е застъпник за мерки в областта на климата. Кредитирането на мерки за климата заема 31 % от общия обем отпуснати финансови средства от Групата през 2019 г. Пътната карта на климатичната банка е в процес на разработване и ще ни помогне да пренасочим усилията и да подсилим допълнително кредитирането в областта на климата. През следващата година банката ще затвърди помощта си за проекти, които спомагат за декарбонизацията на промишлеността и транспорта, за свързани с климата иновации и енергийна ефективност. За да постигне ефект, банката ще бъде принудена да възприеме нови, напредничави решения, съобразени с пазара и да изпълни залегналите в политиката цели.

Елина Каменицер, н-к отдел „Служба по въпроси на климата“, Операции, ЕИБ

Свързаните с климата инвестиции ще придобиват все по-голямо значение във всички сектори и географски ширини, за да бъдат изпълнени амбициозните цели за 2030 г. и 2050 г. През изминалите няколко години подкрепяхме усилията за декарбонизация в компаниите за комунални услуги в Европа и насърчавахме внедряването на възобновяеми източници във всякакви технологии и пазарни структури, спомагателно оборудване и инфраструктура. През следващите години Европейската инвестиционна банка ще трябва да подходи по-амбициозно и да промени предложенията за финансиране, за да подпомогне преобразяването на редица сектори, най-вече на енергоемките сред тях. Наред с това, банката ще трябва да играе основна роля на тези пазарни сегменти, които се нуждаят от внедряване на иновативни технологии и финансови решения като енергийна ефективност или възобновяеми източници. За да постигнем това, можем да разчитаме на значителния си експертен опит и на готовността бързо да реагираме на пазарните потребности и на очакванията на организаторите на проекти като възприемем ролята на инкубатор или на финансов източник, в зависимост от конкретния случай, който да привлече други източници на финансиране.

Бирте Брюн-Леон, директор „Иберийски полуостров“, Операции, ЕИБ

Бих искала словосъчетанието „кредитиране на климата“ да бъде възприемано в по-широк смисъл и да включва финансови инструменти за различни части от окръжаващата среда на човека - както природна, така и социална. Това означава кредитиране на устойчивото развитие, което естествено включва опазване на природата, приспособяване и облекчаване на последиците от изменението на климата, но също така и развитие на образованието, здравеопазването и другите съставки на социалната инфраструктура. Това има голямо значение за по-слабо развитите страни, които се натъкват на трудности в устойчивото си развитие по различни причини и имат належаща нужда от комплексен финансов инструментариум, за да се справят на много фронтове.

Рафал Рибацки, н-к отдел „Съседни на ЕС страни, публичен сектор на Изток и в Централна Азия, Операции, ЕИБ

По пътя към новите ни цели в областта на климата и устойчивостта на околната среда до 2025 г. ще трябва да работим в по-тясно взаимодействие с нашите клиенти и ключови партньори, за да откриваме нови възможности. Това означава да бъдем още по-добри в това, което правим добре, да разработваме нови проекти и продукти в области, в които не сме се отличили. Очаквам да наблегнем още повече на енергийната ефективност и мерките за приспособяване, предвид голямата нужда от инвестиции и в двата сектора. Новите продукти като „зелени“ облигации и комбинирани финансови инструменти за мобилизиране на частни инвестиции би трябвало да изиграят още по-значима роля.

Мартин Берг, н-к отдел „Екологични фондове и политика за финансиране в областта на климата“, Операции, ЕИБ

СТУДЕН СИНТЕЗ? ТЕМПЕРАТУРАТА СЕ ПОКАЧВА.

Източниците на възобновяема енергия могат да се окажат недостатъчни, за да заменят изкопаемите горива и да задоволят търсенето в дългосрочен план. Трябва да търсим други енергийни източници. Какво обаче представлява енергията от синтез, как работи и съществува ли студен синтез?

Може и да сте чували за студен ядрен синтез, за това, че ядрата на атомите могат да се сливат без силно нагряване или друг вид енергиен заряд, но да се произведе голямо количество енергия. Този „философски камък" е обект на търсенията на съвременните алхимици и следователно ще оставим това занятие на тях.

Ядреният синтез, обаче, действително съществува. Точно това се случва във вътрешността на слънцето и други планети. Ядрата на атомите се сблъскват при висока скорост, следва сливане и се освобождава още по-голямо количество енергия. Научните изследвания и разработки в областта на ядрения синтез се стремят да пресъздадат подобни реакции тук на Земята при температура над 100 млн. градуса по Целзий.

Обратното на ядрено делене

Термоядрената енергия в известен смисъл е обратното на това, което обикновено наричаме атомна енергия, независимо че термоядрената енергия също е свързана с ядрата на атомите. В днешните атомни електроцентрали енергията се извлича от деленето на атома. Синтезът, видно от името, произвежда енергия не от разпада на атомите, а от тяхното сливане.

Същинската разлика произтича от елементите, които участват в процеса. Знаем, че атомната енергия се нуждае от елементи с големи, тежки атоми като уран и плутоний, които могат да се делят на по-малки атоми. В същото време, уранът, плутонията и производните от деленето елементи са радиоактивни. Това означава, че когато се разпадат, те излъчват йонизиращо лъчение, което при определени обстоятелства може да бъде опасно за хората.

От друга страна, енергията от ядрен синтез е резултат от сливането на два леки атома, обикновено водород. Когато два водородни атома се слеят, те произвеждат хелий. Следователно, енергията от ядрен синтез не само разчита на най-изобилния елемент в космоса, но и най-опасният страничен продукт само ще ви направи за смях, ако го вдишате.

Опитайте да съберете два магнита

Как се сливат два атома? Предизвикателството се дължи на факта, че ядрото на атома съдържа положително заредени протони и неутрони без заряд, което сигурно си спомняте от часовете по физика.

> **„Научният напредък в областта на термоядрената енергетика едва ли ще наподобява падналата на главата на Нютън ябълка. Нужни са много повече ресурси."**
>
> **Ищван Сабо, старши инженер в отдела за енергийна сигурност**

С други думи, ядрото на атома винаги е с положителен заряд. Да се опитате да го слеете с друг с положителен заряд е все едно да се опитата да съберете два магнита. Те ще се съпротивляват. По тази причина енергията от ядрен синтез използва възможно най-леките атоми. Независимо от всичко, това е много трудно.

В ядрото на слънцето протича синтез, защото мощната гравитация притегля атомите един към друг като създава изключителна плътност и огромна топлина, поради което атомите се сблъскват с висока скорост. На Земята гравитацията е много по-слаба, поради относително малкия размер на планетата, а температурата е много далече от тази на Слънцето, независимо от глобалното затопляне. Предвид това, как да създадем сходни условия за протичане на ядрен синтез?

По-горещо от Слънцето

Отговорът е повече от ясен. За да се компенсира слабата притегателна сила трябва да осигурим температура, по-висока от тази на Слънцето. Шест до десет пъти по-висока, до 150 млн. градуса по Целзий. Тук на Земята тази чрезмерна температура ще създаде условия, които да позволят на водородните атоми да се сблъскат, да протече синтез и да произведат още повече енергия. Лесно, нали? Остава да бъдат уточнени някои подробности.

Първо: къде можем да постигнем такава температура и нагорещеното вещество да не унищожи всичко до което се докосне? Отново решението е простичко: не му позволявайте да се докосва до каквото и да било. За да постигнат това, в средата на XX век руските учени създават *токамак*, камера с формата на поничка с дупка, обкръжена от мощни магнити.

Вътре в камерата се нагрява газообразен водород при изключително висока температура, докато се преобразува в плазма. Плазменото състояние е едно от четирите агрегатни състояние на материята и при него газообразните вещества се йонизират, защото обикалящите около атомното ядро електрони биват премахнати. Йонизираната материя е електропроводима и следователно магнитните полета могат да определят поведението на материята. Тук иде ред на магнитите. Магнитите могат да попречат на тази електропроводима материя да се доближи до стените на *токамака* и да витае над тях. Условията във вътрешността на плазмата благоприятстват сблъсъка на атомите, синтеза и освобождаването на енергия.

Най-големият в света експериментален реактор за ядрен синтез тип *токамак* – наречен ITER (международен експериментален термоядрен реактор) – е в процес на строеж във Франция. Целта е да докаже, че термоядреният синтез е мащабен източник на енергия без въглерод. ITER е международен научно-изследователски и инженерен мегапроект с участието на Европейския съюз, Китай, Индия, Япония, Корея, Русия и САЩ. При успех, съоръжението ще превърне 50 МВт заряд в системата – за първоначално загряване на плазмата – в 500 МВт термоядрена енергия.

Голяма поничка

Реакторът на ITER ще бъде огромен:

- *Токамакът* на ITER ще тежи колкото три Айфелови кули;
- структурата на електромагнита в центъра на машината с тегло 1 000 тона трябва да е с достатъчна якост, за да издържи на двойна тяга на тази на космическа совалка при нейното излитане (60 меганютъна или над 6 000 тона);
- ще има 18 електромагнита с D-образна форма около подобната на поничка камера на *токамака*, всяка от които е висока 17 м и широка 9 м с тегло 310 т, което е приблизителното тегло на пълен „Боинг“ 747-300.

Как да бъде извлечена тази огромна енергия от поничката и по безопасен начин да бъде пренесена до нашите домове под формата на електроенергия? Това става през основната стена на камерата и устройство, наречено диверторен клапан на дъното на *токамака*. Диверторният клапан контролира отделянето на топлина , отпадъчни газове и примеси от реактора и понася най-високия повърхностен топлинен товар. Повърхността на дивертора е с волфрамово покритие, металът с най-висока точка на топене (3422°C).

През 2019 г., с помощта на Европейския фонд за стратегически инвестиции, Европейската инвестиционна банка подписа заем за 250 млн. евро за италианската изследователска агенция ENEA за изграждане на дивертор и на съоръжение за изпитване на *токамака*. В съоръжението ще се правят изпитания на различни варианти за отвеждане на огромното количество топлина, с което се зарежда дивертора на един термоядрен реактор.

Славна парна турбина

Изследователите продължават да търсят алтернативи, но към момента целият преходен процес на преобразуване на топлината в електроенергия се превръща по-скоро в отживелица. Погълнатата от стените и дивертора топлина, отделена от плазмата, ще бъде използвана за преминаване на водата в газообразно състояние и за задвижване на парна турбина. Турбината е свързана с генератор и произведената от него електроенергия ще захрани мрежата.

„Научният напредък в областта на термоядрената енергетика едва ли ще наподобява падналата на главата на Нютън ябълка,“ казва Ищван Сабо, старши инженер в отдела за енергийна сигурност на Европейската инвестиционна банка. „Нужни са много повече ресурси.“

> **„В съоръжението ще се правят изпитания на различни варианти за отвеждане на огромното количество топлина, с което се зарежда дивертора на един термоядрен реактор.“**

Сабо признава, че е възможно някой утре да изнамери съвършено различен способ за овладяване на енергията от ядрения синтез или друго решение на нуждата от устойчива енергия, която да ни изстреля в бъдещето. „Има и други идеи за свиване на материята и сливане на атомите. Например използването на лазери или механична компресия. Може би един ден някой ще намери решение за студен ядрен синтез,“ казва Сабо. „Изпитванията на всичко това ще изискват огромен ресурс. Термоядреният синтез е най-напред по отношение на изследователска и развойна дейност. Той е най-обещаващ.“

Инвестиции за тласък в енергетиката

Температурата се покачва в търсене на термоядрена енергия, но ядрената енергия е само един от няколко иновативни проекти в енергетиката, които ЕИБ финансира.

ЕИБ инвестира над 30 млн. евро в подчинени и първокласни акции във фонда „responsAbility Access to Clean Power". Очаква се фондът да финансира компании, които предлагат слънчеви фенери на разходопокривна база и други системи за слънчева енергия, извън електропреносната мрежа, за домакинства и предприятия предимно в Африка на Юг от Сахара и Югоизточна Азия. Тези системи позволяват на семейства с ниски доходи да поддържат малки хладилници и други уреди. Те могат да изплащат соларните системи на малки вноски, а фондът покрива на доставчика разходите за закупуване на системата.

Поради високия инвестиционен риск фондът има няколко нива на акционерно участие. Най-рисковият сегмент са подчинените акции, в които инвестира ЕИБ. Закупуването на подчинени акции намалява свързания с фонда риск за други инвеститори, които закупуват първокласните акции. По този начин, участието на ЕИБ привлича значителен частен капитал във фонда. Очаква се, докато фондът действа да бъде осигурена чиста енергия на повече от 150 000 души.

Освен това, по подкрепения от Европейската комисия InnovFin, ЕИБ инвестира 50 млн. евро в капиталов фонд, предназначен за иновации, които биха могли значително да намалят емисиите от парникови газове. Сред другите инвеститори в този фонд, наречен Breakthrough Energy Ventures Europe, са Бил Гейтс и други свръхбогати личности.

Общото между тези разнолики проекти е желанието им да направят бъдещето по-щадящо за климата.

5G ЗА БЪДЕЩИТЕ ПОКОЛЕНИЯ

Мобилните технологии от пето поколение ще повишат енергийната ефективност и това е добра вест за първото поколение хора, което ще полага грижи за климата

Ако разполагате с работеща интернет връзка вече сте видели лавината от заглавия през изминалата година за петото поколение мобилни съобщителни услуги. Може да сте си задавали въпроса: Наистина ли трябва да спра да ровя в Инстаграм, да слушам Спотифай и да копая Биткойн с моите устройства от четвърто поколение и да следя всичко това?

Ако ви е грижа за климата, подобно на Европейската инвестиционна банка, отговорът е „да“. По тази причина, миналата година подписахме втори заем за 250 млн. евро с компанията Ericsson, с подкрепата на Европейския фонд за стратегически инвестиции, за изследователска и развойна дейност по системите на компанията за следващото поколение мобилни съобщителни услуги.

Намаляване на енергийните разходи на мрежите

Експертите на ЕИБ определиха 23 % от заема като средства за климата, въз основа на инвестицията за разработване на характеристики за енергийна ефективност от пето поколение. Скорошен научен доклад сочи, че в зависимост от положението на мобилната станция в район със слаб, среден или силен трафик и съответната конфигурация, прехвърлянето на целия този трафик към мрежа от пето поколение може да спести от 50 % до 95 % от енергийното потребление.

„Енергийните разходи и разходите за наем на площадката са двете най-големи пера в оперативните разходи за базите на подобни мобилни мрежи и затова въпросът е важен за операторите,“ казва Андерс Болин, главен икономист в отдела за цифрова инфраструктура на ЕИБ. „Петото поколение осигурява на операторите икономически стимул, но и климатичен стимул. Това е важно за тях, защото много от клиентите роптаят срещу операторите във връзка с договорите за подмяна на телефоните през година, което не е особено далновидно икономически. Операторите се опитват да намерят екологичен отдушник.“

По-ниски сметки за телефон? Задръжте така.

Ще поевтинеят ли сметките за телефон на клиентите, заради 5G? Най-вероятно не, според Болин. Но клиентите ще получат по-скоростна и качествена услуга и ще ползват по-голям обем данни.

Това е така, защото по-високата енергийна ефективност не е единствената полза от 5G, в сравнение с 4G. Според експлоатационните изисквания на Международния съюз по далекосъобщения за следващото поколение съобщителни услуги, подобрението ще бъде от десетократно до стократно спрямо технологиите от четвърто поколение . Например, броят на устройствата, които могат да бъдат свързани към мрежата на един кв. км би трябвало да нарасне от 100 000 на един милион. Това означава едно устройство на квадратен метър. Върховата скорост за предаване на данни би трябвало да се увеличи до 20 гигабайта в секунда.

И така, какво ще можем да направим с увеличената скорост и ефективност?

Мануел Тарасона Кано, старши инженер в отдела за цифрова инфраструктура на Европейската инвестиционна банка споделя, че виртуалната реалност, добавената реалност, интернет на нещата и свързаните автомобили вече са факт, но постиженията на 5G биха могли най-после да отключат техния истински потенциал за промяна.

Тактилен интернет

Според Тарасона, една от най-обещаващите нови области, обект на проучване, е тактилният интернет. Тактилният интернет предполага внимателно проследяване на най-малките движения на тялото с цел да се установи контрол над физически обекти от разстояние, докато в същото време се осигурява сетивна информация в реално време.

„Помислете за телехирургия или за управлявани от разстояние роботи с джойстик, бутон или жест," казва Тарасона. „Ще можем да управляваме предметите от разстояние чрез собствените си движения и да получаваме достоверна обратна информация, която симулира физически контакт с обекта. Това обаче може да стане само, ако мобилен сигнал достигне до обекта и върне информацията в почти реално време."

Времето, за което безжичен сигнал се предава по мрежата се нарича „време на изчакване" и представлява друг параметър на 5G, който ще бъде подобрен десетократно, за да достигне до една милисекунда.

> **„Петото поколение осигурява на операторите икономически стимул, но и климатичен стимул."**
>
> **Андерс Болин, главен икономист в отдела за цифрова инфраструктура на ЕИБ**

Без смущения от видеоклипове с котки

Друга характеристика на 5G – „мрежовото наслояване" – ще позволи на мрежите да дават предимство на услуги, за които реакцията трябва да е в реално време, като същевременно продължат да контролират услуги, изискващи обичайно време за реакция като например преглед на видео материали в YouTube. Тази характеристика ще позволи на мрежите да разпознават трафик за телехирургия и да го насочват към слой на „бърза писта".

По думите на Тарасона, далекосъобщителният сектор и публичните институции полагат големи усилия да насърчават иновативни услуги чрез внедряването на пълноценно работещи пробни 5G мрежи, за да могат експертите в тази област и разработчиците на приложения да изследват и най-невероятните и изобретателни хрумвания без ограниченията на днешните мобилни технологии. Поради това е много вероятно да станем свидетели на още повече иновации.

Брой инвестиции

Това е още една причина Европейската инвестиционна банка с готовност да финансира въвеждането на 5G технологията.

През 2019 г. банката одобри транш от 300 млн. евро, част от заем в размер от 450 млн. евро за Telefonica и заем от 275 млн. евро за Deutsche Telekom за внедряването на 5G в Германия. Освен това подписахме заем от 300 млн. евро за KPN за разработване на 5G в Нидерландия и договор с оператора DNA за изграждане на 5G във Финландия на стойност 90 млн. евро.

Възложено от ЕИБ проучване от миналата година прогнозира разходите по внедряването на 5G и изграждането на влакнестооптичната инфраструктура на континента да възлезе на приблизително 350 млн. евро, като близо една трета от средствата се очаква да дойдат от вече заинтересовани частни източници. Европа все още изостава с инвестициите в далекосъобщения и технологии в сравнение с други региони, като годишният обем на инвестициите в мобилни мрежи е равен на близо половината от тези в САЩ, на глава от населението. По тази причина ЕИБ възнамерява да продължи ангажимента си към сектора в близко бъдеще.

БЛЯСКАВА НАДПРЕВАРА

Електрическият транспорт се развива с по-бързи темпове, отколкото си мислим

Две са нещата, които са в кръвта на QEV: ралитата и иновациите.

Един от основателите на компанията е бившият състезател от Формула 1, Адриан Кампос, а фирмата продължава да разработва технологии за автомобилни шампионати за Формула Е, която е вариант на Формула 1 за автомобили с електрическо задвижване. Фирмата, със седалище в Барселона, наскоро обърна поглед към не толкова бляскав автомобил: микробуса. Или по-точно, пушещите дизелови превозни средства, които изобилстват в най-големите градове в развиващия се свят.

Замисълът е простичък. QEV разработва и доставя целия силов агрегат (двигателя и другите задвижващи елементи, които задвижват и управляват превозното средство) и окомплектовани батерии за електромобили. Местните производители на автобуси монтират каросерията на новия микробус.

„Производителите на автобуси всъщност монтират каросерия върху устройството," казва Мигел Вайдекабрес, изпълнителен директор на QEV. „Предоставяме им евтина електрическа платформа, която им позволява да продължат дейността: да монтират каросерия върху платформата.

Във Филипините, заедно с местен партньор, Global Electric Transport, QEV разработва електрическо превозно средства, с което да подмени известната за страната пъстра маршрутка, която е гръбнакът на обществения градски транспорт. Правителството поетапно извежда от експлоатация близо 220 000 дизелови маршрутки, които представляват преоборудвани военни американски джипове, изоставени след Втората световна война.

Манила, един от най-замърсените градове в света, не е единственият град в развиващите се страни, който преминава към електрически транспорт. QEV има поръчка за 150 автобусни платформи от Лима, Перу и отправя поглед към Малайзия и Индонезия. **Европейската инвестиционна банка подпомага QEV с инвестиция от 17 млн. евро.**

Вайдекабрес обяснява, че преминаването към електромобили се случва по-бързо, отколкото хората си мислят. „Това преобразяване няма да отнеме 10 години," казва той. „Революцията ще отнеме три години."

Електрически възход

Революциите са на приливи и отливи и електрическият транспорт не е изключение. Отрасълът е изправен пред големи предизвикателства като високи разходи за електромобили, липса на инфраструктура за зареждане и ограничен брой модели. Въпреки скоростния ръст на продажбите на електромобили в Европа – продажбите скочиха с 45 % през 2019 г. – насищането на пазара остава ниско.

„Тръгнахме от нулата, но сега продажбите растат с близо 50 % годишно," казва Стефан Пети, специалист по иновативен транспорт в ЕИБ. „Има несъмнен възход."

Един от начините пазарите да предпочетат електромобилите са стимулите за лизинговите компании, които да осъществят прехода. Лизингът съставлява 15 % от продажбите на нови коли в Европа. Поради това, Европейската инвестиционна банка подкрепя **ALD Automotive**, най-голямото лизингово дружество в Европа, с инвестиция от 250 млн. евро за покупката на 15 000 нови електромобили. ALD възнамерява да разшири парка от електромобили от 118 000 в средата на 2019 г. на 200 000 до края 2020 г.

За ALD преходът към екологични автомобили носи рискове. Бизнес моделът на лизинговите дружества зависи до голяма степен от препродажбата или от остатъчната стойност на автомобилния парк след изтичане на лизинговия период. Пазарът за втора ръка електромобили обаче е неразвит. „Ако закупя автомобил за 40 000 евро, за колко ще го продам? 25 000 евро? 15 000 евро?" Казва Пети. „Ако сгреша в прогнозите, много бързо мога да фалирам.

Решение за електрическата загадка

Пазарът за електромобили се развива бавно в Европа, в сравнение с други пазари като Китай. Липсата на напредък (съчетана с липсата на инфраструктура) ограничава предлагането на различни модели. „Дълги години всеки автомобилостроител поддържаше малък любителски проект и нямаше никакво раздвижване," казва Арис Пофантис, главен инженер в отдела за иновации и конкурентоспособност на ЕИБ. Автомобилостроенето сега осъзна, че за изпълнение на разпоредбите за въглеродни емисии е необходимо значително да се увеличат усилията в областта на електрификацията. „Дори автомобилостроителните компании, които не подкрепяха електромобилите вече влагат доста пари в това," заключва Пофантис.

> **„Дори автомобилостроителните компании, които не подкрепяха електромобилите вече влагат доста пари в това."**
>
> **Арис Пофантис, главен инженер в отдела за иновации и конкурентоспособност на ЕИБ**

Пети очаква през следващите две-три години да бъдат пуснати в продажба 200 нови модели на автомобили. „По-големият избор допълнително ще ускори покупките," казва той.

Най-трудната част от електрическата загадка може би ще е инфраструктурата за зареждане. Броят на зарядните станции в Европейския съюз расте, но Европа ще трябва да направи крупни промени, ако електромобилите навлязат масово.

Европейската инвестиционна банка подписа няколко проекта през изминалите две години с компании като **Allego, Greenway, BeCharge** и **Enel X**, като подкрепи внедряването на тази инфраструктура с 200 млн. евро. Изпълнението на целта от един милион зарядни станции до 2025 г. ще изисква близо 10 млрд. евро инвестиции според Пети. Въпреки, че 10 млрд. евро изглеждат внушително, според него сумата е „нищожна" в сравнение с общите разходи за европейската транспортна инфраструктура.

Мобилността като услуга

Всеки ден се появяват услуги за споделен превоз и повечето са с електрическо задвижване. Дори и велосипедите се електрифицират. **Fazua**, малко немско предприятие, е разработило електрически задвижващ механизъм за велосипеди, вграден в компактна кутия, която тежи едва 3,3 кг. Така състезателните велосипеди остават стилни, но бързи. През 2019 г., банката отпусна на Fazua заем в размер на 12 млн. евро

Предвид богатия избор – споделени велосипеди, скутери, автомобили и модернизирания състезателен велосипед, в допълнение към обществения транспорт – младото поколение все по-рядко мисли за закупуване на автомобил, за разлика от родителите си. За тях автомобилът е платена услуга, а не притежание. „Става дума за удобство и практичност, когато трябва да се придвижа от точка А до точка Б," казва Александър Михайлович, кредитен специалист в ЕИБ, който отговаря за QEV. „В бъдеще мобилността ще е услуга."

РЕАЛНИ ФИНАНСИ

ЗЕЛЕНАТА НИШКА

Европейската инвестиционна банка работи по нови финансови предложения за посрещане на предизвикателството от изменението на климата.

Нужни са ни стойностни предложения отвъд чистото финансиране. Което ще рече поемане на рискове, споделяне на рискове и надеждни консултации. За да можем да разработим нови и по-гъвкави продукти, трябва да се вслушваме в клиентите и да доразвиваме техните идеи. Тясното сътрудничество с други финансови структури – по-конкретно тези от Групата на ЕИБ и Европейския инвестиционен фонд – ще бъдат в основата на успешното изпълнение на нашите амбициозни цели.

Хайнц Олберс, директор на ресор Западна Европа, Операции, ЕИБ

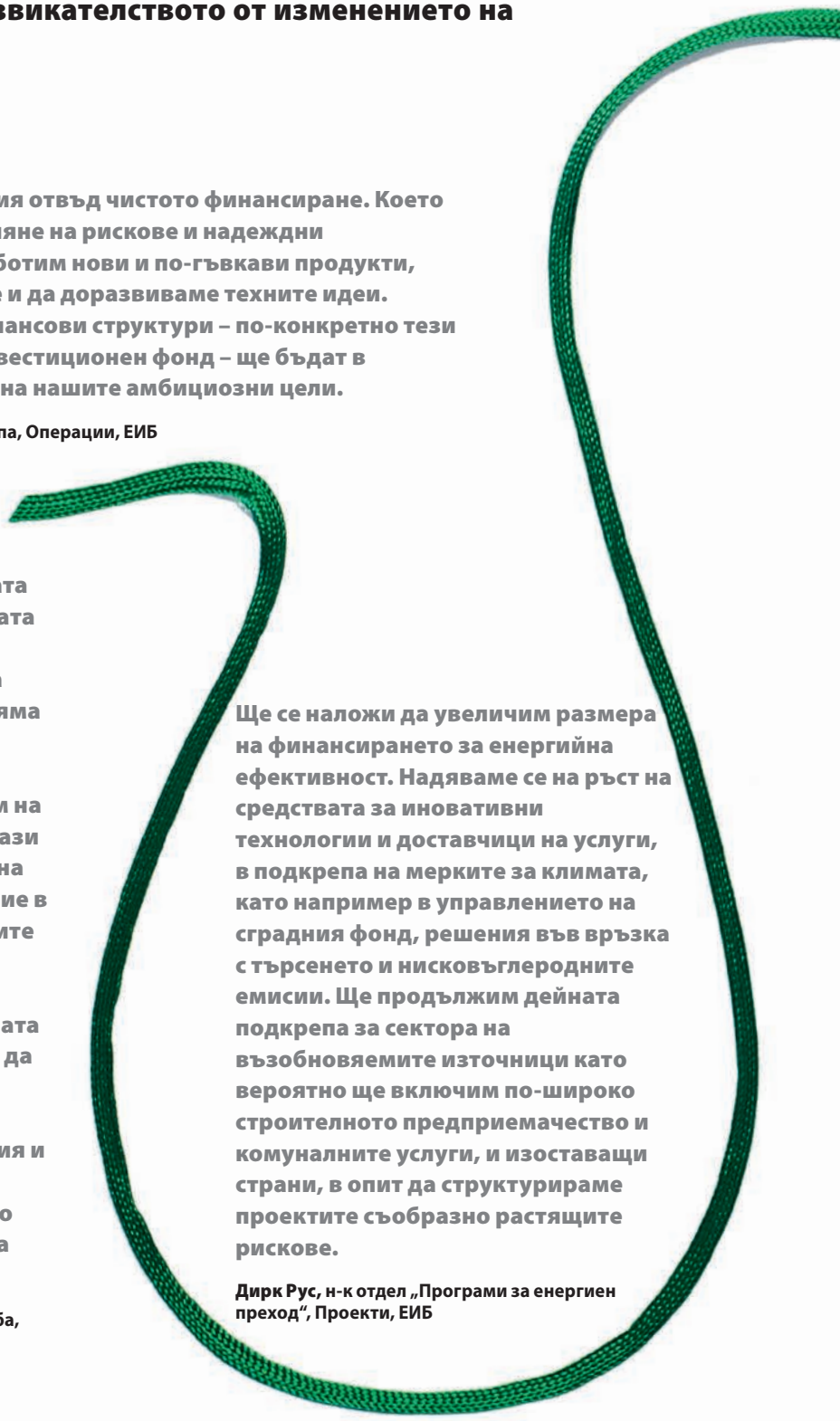

Очакваме ролята на Консултантската служба да нараства при подготовката и разработването на продукти, в подкрепа на мерките на Групата на ЕИБ за климата и устойчивостта. Няма съмнение, че ще продължим да подпомагаме проекти за енергиен преход, но също така ще наблегнем на консултациите и на иновациите в тази област – не само за превръщането на кръговата икономика от изключение в норма, но и с оглед приноса на новите технологии и цифровите бизнес модели за преодоляване на свързаните с изменението на климата предизвикателства. Според нас, за да бъде стимулирана тази дейност е нужно да бъдат поощрявани нови видове партньорства между частния и публичния сектор, да се използва предприемаческия устрем, с ясното съзнание, че поемането на риска на начален етап е обществен дълг.

Саймън Барнс, директор, Консултантска служба, ЕИБ

Ще се наложи да увеличим размера на финансирането за енергийна ефективност. Надяваме се на ръст на средствата за иновативни технологии и доставчици на услуги, в подкрепа на мерките за климата, като например в управлението на сградния фонд, решения във връзка с търсенето и нисковъглеродните емисии. Ще продължим дейната подкрепа за сектора на възобновяемите източници като вероятно ще включим по-широко строителното предприемачество и комуналните услуги, и изоставащи страни, в опит да структурираме проектите съобразно растящите рискове.

Дирк Рус, н-к отдел „Програми за енергиен преход“, Проекти, ЕИБ

Консултантската и техническата помощ ще бъдат важен елемент за успеха на ЕИБ в областта на климата, за откриване на пазарни възможности за иновации или за по-мащабно участие. Ще съдействаме и на нашите партньори – банки и други субекти, за да са по-добре информирани и да предприемат екологосъобразни инвестиции и по този начин да помагат на своите клиенти по места. Всички знаем, че в областта на енергийната ефективност например, нефинансовите пречки са по-съществени от финансовите. Затова е нужна по-целенасочена техническа помощ за откриване, подготовка и окрупняване на годни за инвестиции проекти. За мен, това е големият ни шанс за бъдеще под егидата на Европейския зелен пакт.

Франк Лий, н-к отдел, Европейски консултантски център по инвестиционни въпроси, ЕИБ

През 2019 г. Европейската инвестиционна банка съществено укрепи кредитната си дейност в Латинска Америка, за да увеличи подкрепата в изпълнение на политиката за развитие и сътрудничество на Европейския съюз, с ударение върху мерките за климата. Сред подписаните проекти са рамков заем за мерки за климата с регионална банка за развитие, заем за регионално водно дружество и рамков заем за изграждане на ветрогенератори от дружество, собственост на европейска компания. Дейността ни в Латинска Америка е съобразена с приоритетите на ЕС, а именно мерки за климата и околна среда, устойчивост на инвестициите и отскоро – помощ за страните, дали подслон на разселени лица от Венесуела.

Кристин Ланг, н-к отдел, „Инвестиции в публичния сектор в Латинска Америка и Карибския басейн“, Операции, ЕИБ

Ефективната намеса по отношение на изменението на климата изисква коренно преустройство както на производството, така и на потреблението. Това преустройство е възможно единствено чрез разработване, усъвършенстване и усвояване на нисковъглеродни и цифрови технологии. Именно тук Европейската инвестиционна банка може да изиграе своята решаваща роля: като се намесим и поемем риска по проектите и ускорим високотехнологичните (т.е. най-рисковите) иновации.

Лаура Пиовесан, директор, „Иновации и конкурентоспособност“, Проекти, ЕИБ

СВИКВАЙТЕ!

Дори и да инвестираме в иновативни мерки за климата, отражението от глобалното затопляне ще бъде осезателно. Нараства значението на проекти, които помагат на хора и територии в развиващите се страни да се приспособят към тези тежки последици.

Много от мерките за климата целят ограничаване на въглеродните емисии. Някои от последствията от изменението на климата вече са факт и често водят до бедствия. Проектите, които спомагат хора и територии да се приспособят към последиците от промяната на климата са жизнено важни в борбата с глобалното затопляне. Мерките за приспособяване към климатичните промени като електромобилите, слънчевата енергия или ветрогенераторите не са широко отразени в медиите, но са не по-малко важни.

Приспособяването изисква инфраструктура като например по-устойчиви на наводнения мостове, нови офиси с по-икономично енергопотребление или по-качествени пътища, които бурите не отнасят. То може да се изразява само в опростени мерки като монтиране на климатици в училища в Азия или да представлява нещо по-сложно като отводнителна система за цял град в Африка. Приспособяването има широк диапазон - от селско стопанство и образование, до здравеопазване и водоснабдяване, противодействие на опустиняването и бреговата ерозия.

Островните държави или уязвимите райони в Азия и Африка се нуждаят от целева помощ за адаптация, защото ще са най-засегнати от изменението на климата. Те вече са потърпевши от покачващото се морско равнище, горските пожари и все по-разрушителните бури.

„Приспособяването помага на хората да избегнат най-пагубните последици от изменението на климата," казва Нанси Сайх, главен експерт по изменението на климата в Европейската инвестиционна банка. „Работата не е лесна и затова все по-често си сътрудничим с нашите клиенти, за да разберем кои са слабите им места на фона на изменението на климата и как да им помогнем да устоят на климатичните промени."

Повече техническа помощ и повече пари

Страните и градовете в целия свят започват да изпълняват проекти, за да са готови за последствията от изменението на климата. Много от тези проекти се нуждаят от техническа помощ и много повече средства, за да успеят.

Наводнените пътища в **Лаос** причиняват тежки проблеми всяка година. Свлачищата и наводненията в страната често водят до затваряне на пътища дори за няколко седмици, което не позволява достъп на хората до храна, пазари, лекарска помощ, а за децата – до училище. Правителството ремонтира 1 400 км пътища в селските райони като мярка срещу наводнения и отстраняване на щетите от предишни валежи. Новите пътища ще са по-издържливи, а вложените материали и отводнителните системи - по-качествени, което ще ограничи затварянето на пътища по време на силна дъждовна буря.

„Развиващите се държави са уязвими, защото ремонтната и проектантска дейност невинаги отчита прогнозата за метеорологични крайности, а строителните стандарти може да са занижени поради

„Развиващите се държави са уязвими, защото ремонтната и проектантска дейност невинаги отчита прогнозата за метеорологични крайности, а строителните стандарти може да са занижени поради бюджетни ограничения.“

Мерин Мартенс, главен специалист по транспорта в ЕИБ

бюджетни ограничения,“ казва Мерин Мартенс, главен специалист по транспорта в Европейската инвестиционна банка.

През 2018 г. Европейската инвестиционна банка подписа заем за 20 млн. евро, а през 2019 г. за 100 млн. евро, за да помогне на Лаос да построи нови пътища, по-добра сигнализация, пешеходни пътеки, кръстовища и осветление. Инвестицията ще помогне на повече от 1,6 млн. души. „Проектът ще е от полза за общностите в цял Лаос,“ казва Кикео Чантабури, зам. министър на планирането и инвестициите в страната.

Приспособяване към ураганите

По подобен проект за приспособяване в **Доминиканската република** се извършва ремонт на пътища и друга инфраструктура, пострадала по време на урагана през 2016 г. и внезапните наводнения през 2017 г. Проектът предвижда изграждането на 1 100 евтини жилища, 55 км пътища и четири километрова инфраструктура за предотвратяване на наводнения. Проектът ще помогне на общините да включат мерки за приспособяване към климата в благоустройствените планове. През юли 2019 г. Европейската инвестиционна банка одобри заем от 50 млн. евро за този проект, а Европейският съюз отпусна 20 млн. евро безвъзмездна помощ. На друго място на острова в **Хаити**, през април 2019 г. Европейската инвестиционна банка одобри заем от 25 млн. евро за възстановяване на пътища и мостове, разрушени от урагана „Матю“. По този проект също е предвидена безвъзмездна помощ.

Растящ недостиг на вода

Друг важен въпрос, свързан с приспособяването, е водата. Така например, **Лесото** страда от продължително засушаване и недостиг на вода поради изменението на климата. Много хора в африканската държава нямат достъп до безопасна вода и често им се налага да вървят с часове, докато стигнат до питейна вода. Един от проектите в низините на страната, където живее две трети от населението, подобрява достъпа до питейна вода и канализация. Проектът ще подобри състоянието на речни брегозащитни системи, водопречиствателни станции, водопроводи и помпени станции. През 2019 г. Европейската инвестиционна банка одобри заем от 82 млн. евро за този проект.

ЕИБ подпомага и иновативни инвестиционни фондове, които работят в областта на климата. Нов фонд, наречен CRAFT – Инструмент за финансиране и технологичен трансфер за устойчивост и приспособяване към климата, разработва нови технологии и специализирани услуги, за да помогне на развиващите се страни при намиране на решения за сушата, лошото време, болестите, вятърната и слънчевата енергия. Европейската инвестиционна банка вложи 30 млн. евро в CRAFT и изплати 5 млн. евро чрез платформата „Люксембург-ЕИБ финансиране за климата“, която предлага рисково финансиране и привлича средства от частни инвеститори.

На практика, приспособяването е добър пример за това как работата на ЕИБ в областта на развитието спомага за споделяне на знания и иновации, за предоставяне на консултации по проекти, които са пригодени спрямо развиващите се страни.

ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА В ГРАДА

Приспособяването към климата в градски условия е следващата стъпка, която европейските градове следва да предприемат, за да защитят себе си и своите граждани от неизбежните последствия от изменението на климата. Предлагаме някои идеи за това.

Рискът от наводнения и други атмосферни крайности са голям проблем за специалистите по градоустройство в историческите градове, чиито гъсто населени и тесни улици в централните части не позволяват промяна. По тази причина Флоренция, чийто център олицетворява самата история, задейства план за създаване на зона около р. Ема, приток на Арно – най-голямата река в града, която да попива придошлите води като гъба. Когато няма наводнения, тези зони ще бъдат паркове за отдих на гражданите.

Планът е находчив и все повече градове по света ще го възприемат. **Градовете привикват към последиците от изменението на климата чрез природосъобразни решения, които правят градовете по-привлекателни и приятни за своите граждани.** Европейската инвестиционна банка си сътрудничи с Флоренция отдавна, от десетилетия отпуска заеми за града в Тоскана. Наскоро банката реагира на изменението на климата като насърчи различни кредитоискатели да помислят за отражението от кризата с климата върху тях.

Флоренция и приспособяването към климата в града

Налага се градовете да осъзнаят често катастрофалното отражение от изменението на климата към днешна дата. Дори и според най-благоприятните сценарии, вероятно това ще продължи и през идните десетилетия. **Приспособяването към изменението на климата е важно за градовете, поради икономическите и социални последствия за неподготвеното за наводненията или крайните горещини население.**

Ето как Европейската инвестиционна банка си сътрудничи с Флоренция по приключила през 2019 г. консултантска задача за създаване на стратегия за климата и на проекти за устойчивост спрямо климата, годни за финансиране от банката.

Чрез **Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси**, партньорска инициатива между банката и Европейската комисия, наехме консултант, който да доразработи заедно с общината във Флоренция одобрен план за защита от наводнения, както и да предвиди допълнителни, свързани с климата рискове. Проучването имаше за цел да създаде нова **зелено-синя инфраструктура** по р. Ема, с поредица от мерки – от ограничаване на ефекта от градския топлинен остров до повишаване на качеството на водата и увеличаване на биоразнообразието. Накратко, проучването разработи план за повишаване капацитета на зоната около р. Ема, извън градския център, за да поглъща повишеното ниво на реката. Така щетите от наводненията **в** централната градска част ще бъдат ограничени.

Благодарение на проучването, Флоренция установи сътрудничество с две по-малки граничещи общини и разработи проект за усвояване на крайречен парк по р. Ема и така намери **природосъобразно**

„Флоренция разработи проект, който усвоява парк по поречието на р. Ема и го превръща в природосъобразно решение на проблема.“

решение на проблема. **Вместо да градят бетонни цистерни за събиране на придошлите води, те изградиха хълмове и долчинки в парк, за да поглъщат придошлите води. Когато няма наводнения, това се превръща в място за отдих с включени велоалеи.**

Приспособяване в Атина

Атина е добър пример за град, поставил приспособяването в център на стратегията за устойчивост.

Градоустройствената схема на Атина представлява гъстонаселена мрежа, която обхваща 80 % от площта на града. Голямото количество асфалт и бетон поема и задържа топлината по време на продължителните горещници, които са все по-често явление. Тези **градски топлинни острови** в центъра могат да достигнат температури, по-високи с 10°C от тези в предградията. Асфалтът и бетонът обаче не са проблем само по време на горещините. Те пречат на оттичането на водите в подпочвените пластове по време на дъждовни бури. Резултатът: чести внезапни наводнения.

Градът се зае да реши тези проблеми, причинени от изменението на климата. Атина започва изпълнението на набор от иновативни проекти за приспособяване към климата, финансирани от **Инструмента за финансиране на природния капитал**, ръководена от Европейската инвестиционна банка програма, в сътрудничество с Европейската комисия. Целта е опазване на природата, биологичното разнообразие и приспособяване към изменението на климата чрез природосъобразни решения. Проектът включва и консултантска работа от страна на **Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси**, приключила през 2019 г.

Очакванията са проектът за Атина по линия на Инструмента за финансиране на природния капитал да увеличи зелените площи най-малко с 25 % и да въведе няколко мерки за приспособяване към климата от рода на къщички за птици и залесяване. Зелените коридори са много важни за биоразнообразието, тъй като благоприятстват придвижването на животни и въздушните течения.

Освен това те са много приятни за гражданите.

РЕАЛНИ ПРОЕКТИ

ЗЕЛЕНАТА НИШКА

Европейската инвестиционна банка си върши работата. Кои са климатичните и екологичните проекти, по които нашите експерти очакват да работят в близко бъдеще?

Транспортният сектор преживява времена на коренна промяна, изправен пред двойното предизвикателство на декарбонизацията и цифровизацията. В същото време, от десетилетия сме изправени пред недостига на инвестиции в основна инфраструктура.
В този смисъл ролята на Европейската инвестиционна банка и възможностите в сектора ще придобиват още по-голямо значение през следващите няколко години, а банката има капацитета да бъде решаващ фактор в преобразяването на сектора. Ще засилим подкрепата за по-чист и по-безопасен транспорт, което означава нови продукти и клиенти. В същото време, наш приоритет ще бъде помощта за основна транспортна инфраструктура, необходима за функционирането на новата екологична икономика. Следващите няколко години ще бъдат решаващи и изпълнени с предизвикателства и можем да разчитаме ЕИБ да бъде в авангарда.

Гавин Дънет, директор „Мобилност“, Проекти, ЕИБ

Очакваме да финансираме повече проекти, свързани с приспособяване към изменението на климата, които ще допълват доказаните постижения на Европейската инвестиционна банка по проекти за възобновяема енергия в Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн, Азия и Латинска Америка. Развиващите се страни все повече осъзнават катастрофалните последствия от изменението на климата за техните народи и икономики, виждаме все повече проекти за осигуряване на устойчивост – по-добро усвояване на водни ресурси, стабилна инфраструктура в условията на метеорологични бедствия, адаптация на култури, залесяване, икономическа диверсификация и други. Следващото предизвикателство за тези региони се състои във включване на решения за енергийна ефективност и кръгова икономика в градоустройствените планове и индустриализацията.

Мария Шоу-Бараган, директор „Глобални партньори“, Операции, ЕИБ

Няма нищо по-важно от приспособяването към климата. Добър пример е предпазването от наводнения. Много от бенефициерите на банката живеят по крайбрежието и са особено уязвими от последиците от изменението на климата. Приспособяването означава и грижа за водоснабдяването. До 2025 г. 800 млн. души ще са изправени пред недостиг на вода. Винаги сме обръщали внимание на наличието на водни ресурси и как то ще се развива във времето. Приспособяваме се като разнообразяваме източниците. Водата е необходима, за да има живот и икономическо развитие. Изчерпването на водните ресурси влияе на всичко, не само на водата от чешмите ни. Без вода, промишленото и селскостопанското производство, както и стопанския растеж се забавят, а социалното напрежение расте. Обществото като цяло – не само работещите във водния сектор, трябва да помислят за водата и запасите от нея в бъдеще.

Карин Меасон, н-к отдел „Управление на водите“, Проекти, ЕИБ

Все повече градове приемат климатични стратегии, осъзнават слабите си места във връзка с климата и съумяват да предложат проекти за финансиране с климатична насоченост. В същото време сме свидетели на иновации по линия на нов тип проекти (напр. градоустройствени инвестиции с природосъобразни решения), нови бизнес модели (компании за услуги в сферата на кръговата икономика) и посредници, за които структурирането на механизми е по-интересно от целеви мерки за климата. Зеленият пакт залага преимуществено на обновяването – в контекста на градското развитие можем да очакваме ударението да бъде поставено на обновяване на сгради, на социални и достъпни жилища. Кръговата икономика и кръговите градски инициативи набират скорост и според нас ще дадат тласък на рециклирането, възстановяването на изоставени промишлени обекти и зелени сгради, които могат да допълнят мерките за климата и устойчивостта на околната среда. Извън ЕС, градовете и градските мрежи също правят усилия да започнат да планират мерки за климата и очакваме ръст на инвестициите в градски мерки за климата чрез устойчива мобилност, мерки за градска стабилност чрез контрол на наводненията или устойчивост при засушаване, или енергийна ефективност на жилищни сгради.

Джери Мъскат, н-к отдел „Градско развитие“, Проекти, ЕИБ

Корпоративният сектор в Испания все още има потенциал за инвестиции, от страна на инвестиционни тръстове за недвижимости, в сгради с почти нулево енергопотребление и обновяване с цел енергийна ефективност . Също така съзираме потенциал във фирмени инвестиции във фотоволтаични системи за собственото им енергопотребление (улеснено от скорошно изменение в испанското законодателство). Вероятно ще се увеличат инвестициите в екологични автобусни паркове от страна на операторите за автобусен превоз или други автотранспортни компании. Механизмът за финансиране на тези компании (предимно със средна капитализация) предвижда най-вече първокласни дългови инструменти.

Мартин Арнолд, н-к отдел „Компании на Иберийския полуостров“ Операции, ЕИБ

Изменението на климата се проявява най-вече чрез колебания във валежите над или под обичайното за сезона и поради това водният сектор е сред най-засегнатите. Секторът винаги е отчитал климатичните отклонения, но хидроложките масиви от данни сега се променят, фазите на засушаване и наводнения се увеличават. Вече има по-интелигентни решения като отстъпване на земя за „пространство за реката“, смекчаване на пика на вълната или пречистване на отпадъчни води за повторна употреба за напояване. Предвид продължаващата урбанизация и натиск върху екосистемите, водната сигурност може да бъде гарантирана само ако предвидим промените във вече оформилия се основен изходен параметър в сектора: климатът.

Томас ван Гилст, н-к отдел „Водна сигурност и устойчивост“, Проекти, ЕИБ

Банката разполага с огромен портфейл от проекти в Египет в сектори, свързани със смекчаване на последиците от изменението на климата (пречистване на водите, намаляване на екологичните щети и транспорт). През идната година банката ще засили и разшири присъствието си в тези сектори, особено в транспорта. Гъстотата на населението в страната е високо и тя страда от силен демографски натиск. Населението на Египет ще достигне 100 млн. през 2020 г. и се очаква да превиши 200 млн. до края на века. Публичните власти засилват мерките за предоставяне на надеждни и устойчиви услуги, които да са ефективни и въглеродно-неутрални. Високо се цени техническата и финансовата подкрепа на банката в тези сектори.

Алфредо Абад, ръководител на представителството на ЕИБ в Кайро

РЕЦЕПТА ЗА МЕРКИ ЗА КЛИМАТА

Добрите идеи в здравеопазването често трудно привличат финансиране след първоначалните изследвания. Инвестициите от ЕИБ решават този проблем

Изменението на климата може да влоши проблемите, пред които са изправени НПО и учените в опитите да се справят с основни заболявания. Например маларията. По-високите температури водят до увеличение на комарите, поради което биотехнологичните компании инвестират в нови средства за предотвратяване и лечение на малария.

Всеки ден в Африка близо 700 деца умират от малария, една от най-смъртоносните заразни болести на континента. Научно-развойната дейност във връзка с маларията среща спънки поради недостиг на средства, от 1,8 мрд. до 2,7 млрд. евро най-вече за масово производство на продукти. Недостигът се задълбочава от растящата резистентност на инсектициди, които се използват върху предпазни мрежи, и на някои от най-ефективните медикаменти.

„Прекомерните горещини са пряко свързани с някои заболявания в т.ч. сърдечно-съдови, дихателни и астма," казва Фелиситас Ридл, ръководител на отдела за биологични науки в ЕИБ. „Повишаването на температурите е резултат от изменението на климата, а отражението върху общественото здраве ще нараства. По-точно казано, изменението на климата влияе на социалните и екологичните здравни фактори – чист въздух, безопасна питейна вода, достатъчно храна и сигурен подслон. Нашите проекти се стараят да се справят с ефекта от изменението на климата."

Има много обещаващи проекти на биотехнологични и фармацевтични компании, които изследват ваксини и други биосредства за предотвратяване на маларията. Тези стартиращи проекти често се затрудняват да намерят финансиране. Те обаче намират подкрепа от фонда на ЕС за маларията. Това е инвестиционен инструмент в размер на 240 млн. евро с участието на Европейската комисия, международни организации, корпорации и гражданското общество. Фондът е учреден през 2014 г. от Фондация KENUP, световна организация, посветена на иновациите в Европа.

През 2019 г. Европейската инвестиционна банка подписа инвестиции за 111 млн. евро във фонда на ЕС за маларията. „Искаме да запълним пропуск на пазара и да ускорим намирането на нови решения, крайно необходими за борбата с маларията и за защитата на общественото здраве в света," казва Анна Линч, здравен експерт в ЕИБ.

Банката оказва подкрепа и на Gavi, сдружение за ваксини, което работи за увеличаване на ваксинациите срещу 17 заразни болести в бедните страни. Всяка година милиони деца не преминават рутинно ваксиниране и остават предразположени към заболявания. От създаването си преди 20 години Gavi са ваксинирали над 760 млн. деца. Целта им е да намалят ефекта от изменението на климата като подсилват устойчивостта на най-застрашените общности. Желанието им е да ваксинират още 300 млн. деца в най-бедните страни в света в периода 2021-2025 г. и да спасят живота на над седем милиона души.

Програмите за ваксинация в бедните страни са изправени пред много предизвикателства – откриване на неимунизирани лица, съхраняване на ваксините при подходяща температура по време на превоз и подходяща подготовка на прилагащите ваксините. Всички подпомагани от Gavi държави заплащат ваксините съобразно дохода на глава от населението. Европейската инвестиционна банка помага на Gavi за имунизационната програма с гаранционен инструмент на стойност 200 млн. евро.

Поддръжка за работещи болници

Какво е общото между изменението на климата и болниците? Много повече, отколкото си мислите. От една страна, болниците лекуват пациенти с причинени от изменението на климата болести. От друга страна, те допринасят за изменението на климата.

Климатичната криза засяга общественото здраве и начините на оказване на болнична помощ. Болниците трябва да са в състояние да понесат срив на услугите и временна евакуация поради горещини, горски пожари, суша и наводнения. В цял свят лекарите и сестрите трябва да предвиждат и да лекуват нови заболявания.

„На всеки две минути от малария умира по едно дете. Задължени сме да разрушим статуквото.“

Анна Линч,
здравен експерт на ЕИБ.

Повечето медицински заведения не са екологични. Произвеждат големи количества медицински отпадъци, използват много електроенергия за обдишване, отопление, охлаждане, осветление и оборудване. Някои болници предприемат стъпки, за да ограничат климатичния си отпечатък.

Клиничният център в Риека, една от основните болници в Хърватия, е настанен в близо 60 различни стари сгради на три места в града, което води до ненужно движение на линейки по време на задръствания. Болницата обслужва 600 000 жители в околностите на Риека и стотици хиляди почиващи.

През 2019 г. беше направена първата копка на нова и модерна сграда, която ще обедини всички дейности на едно място. Проектът е за обновяване и изграждане на модерно съоръжение за услуги, което включва термоенергиен комплекс, кухня и паркинг. Очаква се в новата сграда потреблението на електроенергия да спадне с 40 %, на газ - с 50 % и на вода с 30 %. Новородените вече няма да бъдат местени в отделения, които са на девет километра разстояние. Вместо това, спокойно ще бъдат прехвърлени от една стая в друга. През 2019 г. болницата получи 50 млн. евро по заем от ЕИБ и съвети от Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси.

Холистичен подход за инвестиции

Обикновено свързваме по-доброто здраве с балансирано хранене, нови медикаменти и лекарства. Качеството на околната среда в света невинаги ни идва на ум. Eiffel Essentiel, френски инвестиционен фонд, помага на фирмите, работещи в областта на възобновяемата енергия, устойчивото земеделие и здравеопазването.

С полезен живот от 15 години, фондът предоставя капитали дългосрочно на иновативни фирми. Според Фабрис Дюмонтей, изпълнителен директор на Eiffel Essentiel, иновативните компании, които работят по проекти за амбициозни промишлени инвестиции, се нуждаят от време за растеж и развитие. Фондът има намерение да подпомогне 20 компании. Една от първите потенциални инвестиции е за **компания за агропроизводство, която се специализира в лечението на определени заболявания.**

Eiffel Essentiel сега набира между 200-250 млн. евро на първия етап от инвестицията, но целта е 400 млн. евро. Европейската инвестиционна банка се включи с 80 млн. евро по линия на Европейския фонд за стратегически инвестиции.

ГЛАД ЗА МЕРКИ ЗА КЛИМАТА

Ресторантите и земеделските стопанства откриват, че изкуственият интелект и инвестиционните фондове могат да им помогнат светът да стане по-устойчив

Много са възможностите да променим начина на отглеждане или производство на храни, за да помогнем на климата. Понякога тези промени изискват високи технологии и изкуствен интелект в изискани ресторантски кухни. Друг път просто е нужна нова организация на работата в малки плантации за кафе в Амазонската джунгла.

Чудесен пример за технологично противодействие на изменението на климата е устройството, наречено **Winnow Vision**, което използва машинно зрение и изкуствен интелект за установяване на изхвърлена храна и последваща справка, чрез която ресторантите да намалят отпадъците.

Системата Winnow заснема изхвърляната от ресторантите храна. На базата на тези изображения, машината се научава да изчислява какво се изхвърля с по-голяма точност от човека.

„Кухните в търговските обекти разхищават 20-25 % от обема,“ казва Кевин Дъфи, един от създателите на Winnow. „Изкуственият интелект на Winnow проследява лесно и точно хранителните отпадъци и би трябвало да е норма в кухнята на всеки търговски обект.“

Храна се разхищава не само в кухните. Смята се, че **една трета от храната в света се изхвърля**. Според Организацията на обединените нации, използваните ресурси за производство на изхвърлената храна са равни на 3,3 млрд. тона емисии от въглероден диоксид.

Първото изделие на Winnow за хранителни отпадъци бе наръчник, наречен Waste Monitor. Устройството изготвя ежедневни справки, които помагат на кухните да вземат смислени решения и да спестяват половината от храната, която иначе биха изхвърлили. Според компанията, чиито изследователски обекти се намират в Клуж, Румъния, продуктът от второ поколение, Winnow Vision, обединява машинно зрение с изкуствен интелект за допълнително ограничаване на хранителните отпадъци. С течение на времето Winnow Vision ще става все по-интелигентно устройство, докато достигне пълна автоматизация, като предоставя на кухните висока точност без намеса на кухненския персонал.

„Това е технология за машинно обучение,“ казва Мария Лундквист, икономист в Европейската инвестиционна банка. „Колкото по-често се използва, толкова по-ефективна става.“

Миналата година, Winnow подписа договор за заем от Европейската инвестиционна банка на стойност 7,5 млн. евро с цел увеличение на персонала и доразвиване на технологията.

ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В КУХНЯТА

„Това е технология за машинно обучение. Колкото по-често се използва, толкова по-ефективна става.“

Мария Лундквист, икономист в ЕИБ

Инвестиции в опазване на земята

Храните могат да имат голямо влияние върху климата. Същото важи и за отношението ни към земята, на която ги отглеждаме.

Големи пространства от горите в Амазония бяха унищожени с цел земеделие. Перу се опитва да обърне тенденцията чрез образование и инвестиции. Целта е в страната да бъдат възстановени 3,2 млн. ха земи с влошени свойства.

Според ООН, близо **30 % от земята в света е с влошени свойства**, а близо 12 млн. ха обработваема земя – равна на площта на Гърция – всяка година е обект на деградация. Това се случва, защото човекът експлоатира земята и не влага достатъчно в нейното опазване.

Един от примерите за положителна промяна в Перу се намира в Уктубамба, северна провинция, където стотици стопани на ферми за кафе са се обединили, за да получат заеми и специализирана помощ за възстановяване на земите с влошени свойства и увеличаване на добива. Един от кооперативите в района се е научил да сади дървета по нов начин, които да хвърлят сянка на кафеените насаждения и така да регулират температурите в плантацията. Това увеличава добива и възстановява почвата.

Фермерите имат подкрепата на **Ecotierra**, канадска компания, която разработва агростопански проекти по света. Европейската инвестиционна банка съдейства на Ecotierra чрез инвестиции във **Фонда за неутралност по отношение на влошаване качеството на земите** – създаден от ООН инвестиционен механизъм, управляван от френския инвестиционен мениджър Mirova, с цел възстановяване на увредени земи по света.

През 2019 г. Европейската инвестиционна банка се съгласи да инвестира до 45 млн. щ.д. във Фонда за неутралност по отношение на влошаване качеството на земите, а правителството на Люксембург обеща 5 млн. евро. Фондът вече привлече половината от предвидените 300 млн. щ.д.

Според Мартин Берг, ръководител на отдела за политика по отношение на екологията и финансирането в областта на климата в Европейската инвестиционна банка, инвестициите от ЕИБ и от Люксембург са били решаващи за успеха на фонда и привличането на частни инвеститори. „Фондът стана много по-привлекателен за несклонни към риск инвеститори,“ казва той.

ДОБРИ БАКТЕРИИ И РАЗТЕГАТЕЛНА МОЦАРЕЛА

В земеделието високите добиви са много търсени. Как да бъде постигнато това като се опазва околната среда?

Без растителна защита, в т.ч. пестициди, повече от половината насаждения в света ще станат жертва на насекоми, болести и плевели. Директивата на ЕС за устойчивото използване на пестициди препоръчва интегрирано управление на вредителите и отдава предимство на алтернативни методи за контрол на вредителите с оглед ограничаване на изкуствените пестициди и торове за поддържане на земеделските добиви.

Ето защо фермерите непрестанно търсят ефективни алтернативи на обичайните торове. **CHR Hansen** са разработили биопродукт за контрол на вредителите и биостимулатор, които подхранват естествените защитни сили на растенията, като укрепват кореновата система и устойчивостта на растенията на стреса, причинен от външни фактори като засушаване и вредители. Третирането с произведените от датската компания продукти може да увеличи добивите с до 10 %. „Вместо химикали, използваме добри бактерии," казва Камила Лерке, ръководител на връзки с медиите в Hansen. „Резултатът е, че се ограничава химическия отпечатък на селскостопанската екосистема в почвата и в подпочвените води."

През последните пет години се появиха биологични решения за растителна защита. Те имат потенциала коренно да променят земеделието като ограничат необходимостта от химикали. Те могат да намалят хранителните отпадъци, което спестява причинените от земеделско производство емисии от парникови газове. Така например, CHR Hansen въвеждат „добри бактерии" в култури, които поддържат свежестта на млечните продукти по-дълго и могат да намалят млечните отпадъци с до 30 %. Предвид факта, че 70 % от всички салати се изхвърлят, бактериите на компанията удължават годността им с пет дни.

CHR Hansen са разработили биологични решения за захарна тръстика, царевица и соя, както и за винопроизводството и пивоварните. Наред с това, компанията произвежда добавки за фуражи , които използват бактерии или пробиотици за поддържане здравето на животните. „Подобно на киселото мляко, това поддържа здравето на храносмилателния тракт," добавя Лерке. „Захранването на животните с пробиотици подпомага нормалните функции и намалява нуждата от антибиотици."

Иновации за голямото търсене

Селското стопанство е под огромен натиск да увеличава производството на хранителни стоки, при това по-здравословни, докато в същото време трябва да ограничава въздействието си върху околната среда. Очаква се населението на Земята да достигне 9,8 млрд. през 2050 г., а производството на храни ще трябва да се увеличи най-малко с 30 %, за да задоволи потребностите. Налага се да бъде постигнато крехко равновесие между съхраняването на последните природни богатства и производството на достатъчно качествена храна на достъпни цени.

СЕЛСКО СТОПАНСТВО И КЛИМАТ

> **„Фермерите стават свръх цифровизирани.“**
>
> **Антоан Пажо, агроинженер и специалист в областта на развитието.**

Селското стопанство **внедрява иновации, за да посрещне тези нужди.** Напредъкът в растениевъдството, изкуствените торове и пестицидите полага основата за стабилно и надеждно производство на храни. Селскостопанският сектор се старае да подмени част от инструментариума чрез синхрон със съществуващи природни системи, биологичен контрол на вредителите и фитосанитарни мерки.

Агроспециалистите също така разработват цифрови платформи, които предоставят информация на земеделските стопани за най-добрите цени на фураж, торове и оборудване, и превръщат емисиите от фермите в екологичен биогаз или производство на моцарела от хранени с трева крави. През 2019 г. ЕИБ отпусна заем от 120 млн. евро за научната и развойна дейност на CHR Hansen. На фона на всички тези иновации, компаниите полагат големи усилия да защитят тези нови начинания.

Цифровият кооператив

В исторически план, фермерите във Франция и голяма част от Западна Европа са продавали продукцията си на местния кооператив, който от своя страна им продавал земеделски материали като торове, семена и пестициди. Търговски представители приемали поръчките на фермерите и стоките били доставяни до най-близкия зърнен силоз, който често разполагал с разпределителен склад. Тези сборни пунктове са били центъра на местната земеделска общност.

През годините кооперативите се окрупняват и разрастват. В крайна сметка губят гъвкавостта, ефективността и отзивчивостта спрямо нуждите на фермерите. Новото поколение земеделци, които са цифрово грамотни и не толкова лоялни към кооперативния дух, търсят алтернативи, а алтернативата често е цифров пазар.

„Фермерите стават свръх цифровизирани,“ казва Антоан Пажо, агроинженер и специалист в областта на развитието. „Днес те имат смартфони и искат незабавен достъп до цените. Искат да купуват на най-добрата цена и да продават в най-точния момент.“

Един от най-големите кооперативи във Франция, **InVivo Group**, откликва на потребностите на фермерите чрез собствена цифрова платформа, която ще им позволи да закупуват продукти и материали по интернет и да сравняват реалните цени. Платформата ще бъде достъпна за повечето от членовете на Invivo. Целта е да бъде защитен пазарния дял на кооперативите в противовес на големите технологични компании като Alibaba и Amazon, които постепенно завземат пазара за селскостопанска продукция другаде по света, както и на стартиращи цифрови платформи като Agrileader или Agriconomie, които вече оспорват господството на кооперативите.

„Всеки фермер живее с постоянната тревога дали да продължи или да увеличи приходите чрез диверсификация.“

Себастиен Койо, специалист по биоикономика в ЕИБ

Европейската инвестиционна банка предостави 37,5 млн. евро на Invivo за проект за създаване на цифрова платформа на стойност 75 млн. евро, наречена **Aladin.farm**, и за програмен продукт за стопанско управление. Заемът става възможен благодарение на гаранциите от Европейския фонд за стратегически инвестиции. Предимството на Aladin е в наличието на търговска мрежа и на складови бази в радиус от 10 км до всички ферми от кооператива. Предвид близките връзки с фермерите и предоставяните консултации, Aladin може да предлага на членовете на кооператива подобаваща помощ. По думите на Пажо, стратегията на Invivo е „да съдействаме на фермерите в цифровизацията при запазване на пазарния дял, като предлагаме нови цифрови услуги от рода на блогове и съвети.“

Цифровото поделение на Invivo – SMAG, предлага програмни продукти в облак наречени Agreo и Atland. Те помагат на земеделците да проследяват данните за растениевъдство, животновъдство и винопроизводство и приложимите нормативни и екологични изисквания. Проектът SMAG ще подобри информационната мобилност на програмния продукт, като даде възможност за извличане и използване на данни, за да могат фермерите да вземат разумни решения.

Проектите на Invivo са част от Третата зелена революция, т.е. използване на водещи технологии като изкуствения интелект, роботика, блокови вериги и високопроизводителни изчислителни технологии за преобразяване на селското стопанство и рязко повишаване на неговата ефективност и устойчивост. Революцията е от особено значение за европейския селскостопански сектор, който е един от водещите производители на храни в света и основен работодател.

Падащи емисии, растящи приходи

Европейските земеделски стопани са притиснати от ожесточената международна конкуренция за стоки. Налага им се да се адаптират към изменението на климата и към по-ниските преки субсидии в Европа. В отговор на това, те допълват приходите си с нови продукти с по-висока печалба или странични дейности, които нямат нищо общо с производството на храни.

„Всеки фермер живее с постоянната тревога, дали да продължи и/или да увеличи приходите чрез диверсификация,“ казва Себастиен Койо, специалист по биоикономика в ЕИБ. „Нужно е сегашният модел да бъде променен, да преминем от производство на стоки към нещо по-устойчиво.“

Биогазът е един от алтернативните източници на приходи. Инсталациите за биогаз обработват органичните отпадъци като тор, растителни и животински странични продукти, дори и отпадъчни води, и ги преобразуват в биоторове и газ биометан за чиста енергия. Биометанът може да бъде вкаран в електропреносната мрежа или да бъде използван във фермата за захранване или отопляване на зеленчукови или плодни оранжерии. Инсталациите за биогаз допринасят за декарбонизацията и енергийната сигурност, допълват приходите от селско стопанство, насърчават развитието в регионите и селските райони и създават работни места. Наред с това, помагат на земеделските стопанства да компенсират собствените си емисии. В Европа на селското стопанство се падат 9,58% от всички емисии от парникови газове, свързани с човешка дейност.

Инсталациите за биогаз обаче са скъпи. Необходимите инвестиции са от порядъка на 2-10 млн. евро, като повечето централи са акционерни дружества с няколко собственици. Мащабите и типа на инвес-

тициите са определено рисковани за фермерите. **„Става дума за инвестиции с размер близък или над стойността на техните стопанства," казва Койо.** Инсталациите за биогаз изискват постоянно наблюдение и са с присъщ оперативен риск. „Проектите за биогаз изискват денонощен контрол на биологичните и химичните процеси."

За да помогне на земеделските стопани да възприемат биогаза и други климатични инициативи като монтиране на слънчеви панели, Европейската инвестиционна банка инвестира в два кредитни инструмента на френската Credit Agricole: програма на стойност 75 млн. евро, чиято цел са фермери на възраст под 41 години и друга за 200 млн. евро в помощ на проекти за климата и биоикономиката.

Разтегателна моцарела

Пасторалният живот на ирландската крава никога не е бил световно явление.

Ирландският кооператив **Carbery** с над 1 200 членска маса е най-големият производител на сирене „чедър" в Ирландия. Над 60 % от продукцията на компанията се изнася за Обединеното кралство и сянката на Брексит принуди Carbery да преосмисли рисковете. Компанията взе решение да разшири потртфейла от сирена с нова поточна линия за доставка на моцарела за ресторанти, които предлагат пица на азиатските пазари. Тази промяна бе подкрепена през 2019 г. със заем в размер от 35 млн. евро от ЕИБ.

„Пазарът за моцарела е най-бързо разрастващият се пазар за сирена в света," казва Рей О'Конъл, контрольор и финансист на Групата Carbery. „Направихме обстойна оценка на вариантите и моцарелата се оказа най-правилния избор."

В Китай харесват разтегателната моцарела – поне 50 сантиметра. Организират състезания , на които „я разтягат и победителят се хвали в социалните мрежи," споделя О'Конъл. Производството на моцарела в Carbery е съобразено с разтегливия фактор.

Отчитат и устойчивостта. „Нашите фермери са много чувствителни на тема околна среда и устойчивост както от гледна точка на екологията, така и на финансите," казва О'Конъл. „Carbery непрестанно работи с фермерите, които членуват в него, за внедряване на водещи практики в методите за ограничаване на въглеродния отпечатък."

> **„Нашите фермери са много чувствителни на тема околна среда."**
>
> **Рей О'Конъл, контрольор и финансист на Carbery**

РЕАЛНИ СОЦИАЛНИ ТЕМИ

ЗЕЛЕНАТА НИШКА

Докато икономиката става екологична и чиста, Европейската инвестиционна банка се грижи никой да не бъде забравен

В регионите, които ще трябва да предприемат повече от другите, ние ще подкрепим хората и дружествата с целевия Механизъм за справедлив преход... За да постигнем целта, Европейската инвестиционна банка ще бъде нашия доверен партньор.

Урсула фон дер Лайен, председател на Европейската комисия

Климатът е животоспасяващата система на човечеството. Мерките на банката за океаните, водните ресурси и биоикономиката, както и за развитието на нашата жизнена среда в градовете и регионите, целят съхранението на тази животоспасяваща система и повишаването на жизнения стандарт на всеки един от нас. Все пак, това е същината на живота. За да направим градовете по-устойчиви, ние възнамеряваме да подпомогнем екологичното строителства и да прилагаме интегрирани подходи за мерки за климата в Европа и света. С оглед на благоустройството в по-широк мащаб, ще придадем по-голямо значение на регионите, в които работните места и стопанската дейност досега са били най-зависими от изкопаеми горива. Очаквам във водния сектор по-целенасочени мерки за приспособяване към климата, особено предвид растящия недостиг на вода, и мерки за защита на крайбрежните зони. Също така наблюдаваме огромен потенциал в селското стопанство за увеличаване на подкрепата за устойчивост на околната среда и инвестиции в мерки за климата. Това важи с особена сила за кредитните линии, които нашите финансови посредници предоставят на малки и средни предприятия, включително и земеделски стопанства.

Вернер Шмид, „Околна среда и устойчиво териториално развитие, Проекти, ЕИБ

В центъра на усилията ни ще бъде помощта за прехода на страните към ниско въглеродна икономика, докато същевременно поддържаме стабилното икономическо развитие в регионите на сближаване. Очакваме с общите усилия на Invest EU и Фонда за справедлив преход да предоставим привлекателно финансиране за най-силно засегнатите от прехода региони и да им помогнем да се справят в социалната сфера. Ще откроим най-изявените в областта на климата и ще ги подпомогнем със съвети и средства.

Анита Фюрстенберг-Луциус, директор „Централна и Югоизточна Европа“, Операции, ЕИБ

Знаем какво означава преход и как да подпомогнем региони в процес на преустройство. Увеличаваме усилията. Чрез Механизма за справедлив преход превръщаме разработените от градовете или регионите планове за преход в инвестиционни програми. На този фон ясно се очертава ролята на Европейската инвестиционна банка, на Центъра по инвестиционни въпроси и на нашата дирекция „Проекти“, които консултират регионите за начините на осигуряване на инвестиции, съобразно техните планове и стратегии за прехода.

Ленърд Райнард, н-к отдел „Регионално развитие“, Проекти, ЕИБ

Планираме целева подкрепа за зелен/енергиен преход на няколко промишлени сектора чрез финансиране с посредници. Търговските банки въвеждат продукти в подкрепа на инвестициите на компании, които работят в най-остро засегнати от зеления/енергийния преход сектори като автомобилостроене, стоманодобив и производство на пластмасови изделия. Забелязваме ръст на цифровизацията, особено в селското стопанство, което засяга пряко смекчаването на последиците от изменението на климата. Търсим възможности във възобновяемите източници и енергийната ефективност, което може да означава поемане на повече рискове (с адекватна защита).

Мигел Моргадо, директор, „Адриатика“, Операции, ЕИБ

Преходът към нисковъглеродно, устойчиво на климата развитие в Мароко, както и в други Средиземноморски държави, представлява огромно институционално и финансово предизвикателство. То изисква цялата нормативна уредба да стане по-екологична, с мобилизиране на финансовите ресурси и значителна подкрепа за укрепване на техническия капацитет. Съгласувано с Европейската комисия, ЕИБ ще засили диалога с местните органи на техническо равнище и ще въведе план за действие за трансфер на добри практики и ноу-хау за екологично финансиране, подобно на проектите ни в Европа. Важно е нашите инвестиции да са съчетани с подкрепа по линия на политиката на ЕС, за да осигурим пълно съответствие с Европейския зелен пакт в хода на изпълнението извън ЕС.

Анна Бароне, ръководител на представителството на ЕИБ в Мароко

През изминалите пет години, над 180 големи инвестиции бяха одобрени за финансиране с помощта на „Джаспърс“, с общ размер на инвестициите от 58 млн. евро и 31 млн. евро безвъзмездна помощ. Половината от тези инвестиции бяха за мерки за климата, като 20 % бяха пряко насочени за тези цели. Ще продължаваме и ще задълбочаваме усилията в подкрепа на регионите в ЕС в работата им в областта на климата. Ще ги насърчаваме с нашите съвети, за да разработват интегрирани планови стратегии, програми и проекти в региони на въгледобив и региони по Механизма за справедлив преход. Очакваме дейността ни все повече да бъде извършвана на местно равнище и да поощрява единни и интегрирани проекти за климата и прехода. С цел да има полза за хората и стимули за по-екологичен ЕС, сектори като образование, научни изследвания и развойна дейност също ще играят ключова роля (включително иновативни решения, подобни на кръговата икономика и социалните иновации). Ще съобразим методите си на работа, за да окажем максимална подкрепа на местно равнище за целите за климата на ЕС и на банката.

Еухения Казамаки Отерщен, н-к отдел „Интелигентно развитие по „Джаспърс“, ЕИБ

ПОДСЛОН ЗА КЛИМАТА

Когато хората не могат да си позволят да живеят в близост до работното място, страда качеството им на живот. Така става и с климата. Тук са представени редица проекти с цел да бъде преодоляна необходимостта от дълги пътувания с големи емисии от въглерод и вредни замърсители.

Наличието на дом е основна потребност, но много европейци не могат да намерят приличен и достъпен подслон.

Това, очевидно, е социален проблем. Може и да ви се стори странно, но това допринася за глобалното затопляне.

Недостигът на добри, енергийно ефективни домове в Европа е особено остър в много градски райони, където живее 70 % от населението. Това влошава качеството на живота на много хора, които могат да си позволят само жилища далеч от техните работни места. Това вреди на климата, защото хората пътуват с автомобили на дълги разстояния и ползват повече изкопаеми горива. В самите градове стои въпроса за енергийното потребление. Жилищата и сградите са сред най-големите потребители на енергия, като това е особено валидно за старите сгради с лоша изолация.

Голям скок в жилищния сектор и в енергетиката

Когато хората не могат да намерят подходящи жилища, расте социалното разслоение в европейските общности. Това поражда здравни проблеми, влошава обществената сигурност, води до недостиг на работна ръка в центровете и прави трудовия пазар неефективен. Така например, в Ирландия хиляди души изчакват в списъците за по-качествени жилища. Във Франция, медицинските сестри трудно намират достъпни жилища в централната част на Париж.

Предизвикателствата в жилищния сектор и енергетиката са огромни. Близо половината от всички жилищни сгради в Европа са строени преди 1970 година, когато материалите, стандартите и методите не са били съобразени с енергийното потребление. Според Европейската комисия, 75 % от сградите и жилищата се нуждаят от мерки за енергийна ефективност, за да бъдат изпълнени европейските цели за климата.

„Осигуряването на дом за хората е най-важната част от нашия проект за социални жилища, но това се прави с оглед на енергийната ефективност, което носи огромни ползи," казва Джери Мъскат, ръководител на отдела за градоустройство в ЕИБ. „Голяма част от жилищните проекти, в които участваме помагат на хората и на климата."

Дори елементарна смяна на крушките е от голямо значение. Австрийската компания за осветителни тела **Zumtobel Group** провежда задълбочени проучвания за по-ефективни осветителни тела и управление на осветлението, с което да се гарантира използването на осветление само при нужда. В началото на 2019 г. Европейската инвестиционна банка одобри втория транш от два заема в размер от 40 млн. евро всеки за изследванията на компанията с цел по-тясно обвързване на осветлението с цифровите услуги.

СОЦИАЛНИ ЖИЛИЩА

> **„Голяма част от жилищните проекти, в които участваме, помагат на хората и на климата.“**

Джери Мъскат, ръководител на отдела за градоустройство в ЕИБ

Разрастващи се градове, недостиг на жилища под наем

В Швеция и Полша, средно големите градове се разрастват като главоломно нараства и търсенето на жилища на достъпни цени. Швеция решава проблема с изграждането на хиляди жилища под наем на достъпни цени. През септември 2019 г. Европейската инвестиционна банка одобри заем за близо 300 млн. евро в подкрепа на шведската инициатива за почти нулеви енергийни планове с утвърдени стандарти за най-висока ефективност.

В Познан, град в централна Полша, много жители нямат право на достъпни общински жилища, тъй като техните доходи са твърде високи, но в същото време те не могат да закупят жилище на нормалния пазар, поради ниския си кредитен рейтинг. Съвместно с местна строителна компания, общината започна изпълнението на проект за такива граждани, който включва ясла, детска градина, детска площадка и паркинг за хора с увреждания. Целта е да бъдат изградени над 1 000 апартамента в този нов квартал. Европейската инвестиционна банка отпусна 34 млн. евро по проекта.

„Целта ни е Познан да се превърне в привлекателен център, който хора с различни доходи да наричат свой дом, да имат удобен транспорт и съвременни и екологични общински услуги,“ казва Гжегож Гановичч, председател на общинския съвет.

През 2019 г. банката също така подписа договор за 19 млн. евро с **BNP Paribas Bank Polska** за повишаване на енергийната ефективност на съществуващи жилища. Полската банка ще използва средствата за кредитиране на земеделски стопани и собственици на жилища за инсталиране на слънчеви панели. Средствата ще помогнат на жилищните асоциации да подобрят енергийната ефективност.

Във Франция е особено трудно за младите специалисти да си намерят жилища на достъпни цени. Страната разрешава проблема чрез изграждане на жилища за хора, които не отговарят на условията за жилищно подпомагане, но не разполагат със средства за приличен дом. Банката вложи общо 1,3 млрд. евро в жилищни проекти на достъпни цени в страната за изграждане на 27 800 жилища.

Голямо търсене на нови жилища в Африка

Подобно на всяка своя дейност, проектите на банката за социални и евтини жилища не са ограничени само в Европа. В Африка и другаде по света, проектите на ЕИБ помагат за изграждане на по-добри места за живеене и намаляват енергопотреблението. Това е важно все пак, защото африканските градове ще станат дом за още 765 млн. души до 2055 г., което ще породи голямо търсене на достъпни жилища.

Европейската инвестиционна банка предоставя близо 20 млн. евро за няколко евтини и екологични жилищни проекта в Намибия и Ботсуана. Очаква се жилищата да осигурят 20 % икономии на вода и електроенергия.

„Крайната ни цел е да предложим добро качество на живота на хора, които са били онеправдани,“ казва Катал Конати, генерален директор на **International Housing Solutions II**, подкрепен от ЕИБ фонд, който набира средства за жилищни проекти в Намибия и Ботсуана.

ЕДИНЕН И ТВОРЧЕСКИ

Дългогодишните инвестиции по линия на сближаването в най-бедните региони в Европа предопределят ролята на ЕИБ по Механизма за справедлив преход на Европейската комисия.

Когато ежедневно се бориш да поддържаш остаряла ТЕЦ в работен режим е трудно успоредно с това да правиш планове в съответствие с новостите в енергийната политика на ЕС. Затова западно-румънският град Орадея се обърна към специализирано звено в Европейската инвестиционна банка за помощ в прехода към по-чиста енергия. „Трудно е да видиш гората от дърветата," казва Йоан Магияр, главен плановик в община Орадея. „Нужно ни беше творческо решение от по-висок клас."

През 2019 г. звеното на банката за консултантска помощ проведе осем-месечно проучване, по което в Орадея вече работят – с положителни резултати за икономиката на града и за мерките за климата. В резултат на предложените от банката нови енергийни източници и мерки за ефективност, топлофикационната система в Орадея ще **намали въглеродните емисии с 44 % до 2050 г**. Освен това, след 10 години градът ще преустанови субсидиите за частния оператор на топлофикацията. „Това има значително отражение върху местния бюджет, казва Емануел Морел, старши екоексперт в ЕИБ, със седалище в Букурещ.

Проектът е част от дългогодишна традиция ЕИБ да отпуска кредити, за да могат най-бедните региони в Европа да повишат своето благосъстояние. В периода 2014-2019 г. банката на ЕС е предоставила над 100 млрд. евро на регионите на сближаване.

Предвид целта на ЕС за постигане на декарбонизация на континента до 2050 г., инвестициите на банката за сближаване придобиват нов и належащ характер във връзка с Механизма за справедлив преход на Европейската комисия, който е част от Европейския зелен пакт. **Европейската инвестиционна банка ще бъде решаващ елемент от механизма, чиято цел е по време на прехода към по-ниски емисии да не бъдат пренебрегнати регионалните икономики и промишленост, които зависят от изкопаемите горива.** „Справедливият преход" е допълнение в област, в която ЕИБ има богат експертен опит," казва Ленърд Райнард, ръководител на отдела за регионално развитие на банката. „Преходът ще бъде уникален за всеки град и регион. Няма готова рецепта за всички. Всеки регион ще трябва да открие своя самороден, локален план за преход, а банката ще помогне той да се превърне в конкретни инвестиционни планове и проекти."

Свършеното от звеното за подкрепа на проекти помогна на Орадея и два други румънски града да начертаят по-екологично и ефективно бъдеще за системите за топлофикация. Орадея вече провежда изпитания за геотермална енергия на два метра под земята, която осигурява 7 % от необходимата енергия за топлофикационната система. Общинската топлофикация осигурява отопление и топла вода за 70 % от 200 000-то население. „Много повече време щеше да е необходимо, за да разберем какво се случва другаде в Европа, ако не беше ЕИБ, "споделя Магияр.

Услугата става все по-надеждна и това помага на Орадея да привлича хора и фирми. „Град, решен да се справи с предизвикателството, откри „свещения граал" на градоустройството," казва Себастиан Хизик, ръководител на звеното в ЕИБ. „Превръщат града в привлекателно място за гражданите, а в днешно

> **„Град, решен да се справи с предизвикателството откри „свещения граал" на градоустройството.“**
>
> **Себастиан Хизик, ръководител на звеното за консултантска подкрепа на проекти в ЕИБ**

време именно гражданите са носители на знания и растеж.“ През 2020 г. звеното работи по сходни проекти за четири други румънски градове като част от седемгодишна консултантска програма за 70 млн. евро.

Нещо добро за Европа

От дълги години КЦМ преработва метали, предимно цинк и олово, в минодобивния район около Пловдив, вторият по големина град в България. Процесът на преработка в предприятието се модернизира за постигане на по-ефективно използване на ресурсите, по-добра здравна защита за 1 500-те работници и в съответствие с по-строгите екологични разпоредби в металургията в бъдеще.

ЕИБ подпомогна КЦМ със заем от 65 млн. евро през 2019 г. за модернизация на процесите и увеличаване усвояването на „вторични суровини“ – цинк и олово от рециклирани материали като акумулатори, пепел от пещи и окиси. Новите съоръжения на КЦМ ще направят производството на цинк и олово по-автоматизирано и екологично и ще повишат капацитета за повторна употреба. „Това е добре за Европа, защото проектът доказва каква трябва да бъде металургията през XXI век,“ казва Иван Добрев, генерален директор на КЦМ. „Заемът ни помага да увеличим стойността на нашата технология като я доразвиваме.“

Заемът е подкрепен от Европейския фонд за стратегически инвестиции, тъй като представлява помощ за **иновативно предприятие, което е единственият доставчик на олово и цинк в Централна и Югоизточна Европа**. „Тези суровини са жизнено необходими за други производства в региона като автомобилостроене и строителство,“ споделя Венера Ганджова, кредитен специалист по проекта. Има и някои ползи за околната среда. „Проектът следва тенденциите в сектора за повторна употреба на суровини, които се преработват чрез технологии с висока енергийна и ресурсна ефективност,“ казва инж. Лизбет Гувертс, ЕИБ. „Това е в съзвучие с Парижкото споразумение.“

Справедлив преход за околната среда и за хората

Справедливият преход не засяга само деловата дейност. Той има важен социален характер. Нагледен пример за този характер е подписаният от ЕИБ проект през 2019 г. за финансиране на мерки за оздравяване и енергийна ефективност на 9 600 социални жилища в бившия минодобивен регион Nord-Pas-de-Calais в Северна Франция. Заемът в размер от 153 млн. евро допълва мерките за климата като намалява енергопотреблението на 22 457 бенефициери. Годишните икономии по сметките за електроснабдяване на всяко домакинство възлизат на 1 200 евро.

Заемът е част от проект на Maisons & Cités, местно дружество за обществено жилищно настаняване, на стойност 765,2 млн. евро. „Не става дума само за по-добра къща за живеене или такава, която е добра за околната среда,“ казва инж. Суад Фарси, ЕИБ. **„Става дума за околната среда, но и за хората.“** Това е и смисълът на Справедливия преход накратко.

ИЗТОЧНИКЪТ НА СРЕДСТВАТА

През 2019 г. Европейската инвестиционна банка, най-големият многостранен кредитоискател и кредитор в света, привлече 50,3 млрд. евро на международните капиталови пазари. Емитираните от банката облигации достигат до инвеститори, които обикновено не инвестират в Европа и косвено се включват в европейски проекти чрез облигациите на ЕИБ.

Банката емитира облигации в 17 валути като по-голямата част от средствата е набрана в основните валути: евро, щатски долари и британски лири. Разнообразието от източници и падежни срокове придават гъвкавост на кредитната стратегия на банката. Основаният на различни валути подход осигурява на ЕИБ достъп до някои местни валути за разплащания.

ЕМИСИИ ПО ВАЛУТИ

През 2019 г. ЕИБ привлече

50,3 МЛРД. ЕВРО

на международните капиталови пазари

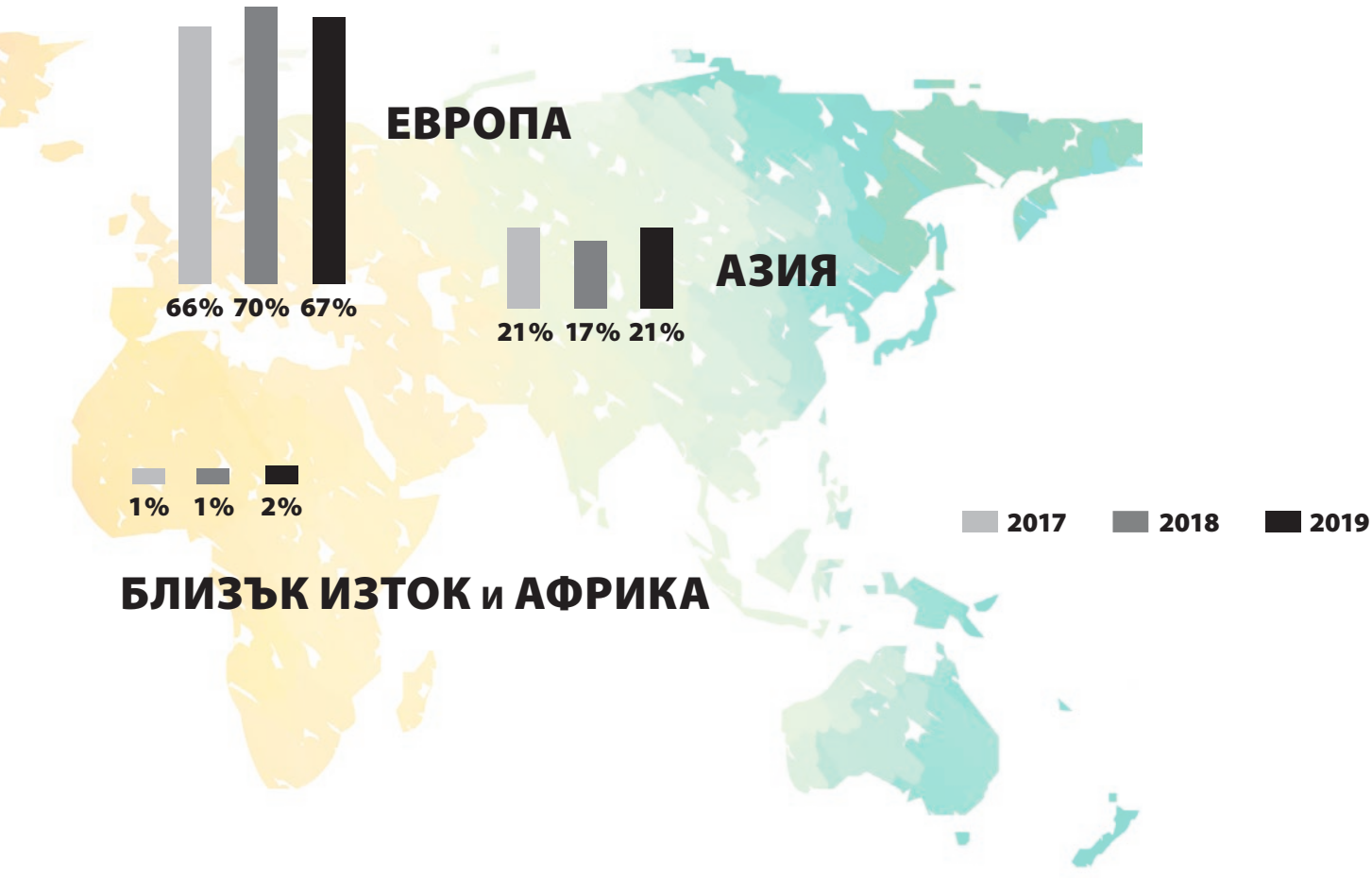

	британска лира	ДРУГИ
27,52%	12,27%	14,68%

РЪКОВОДНИ ОРГАНИ

ЕИБ е орган на ЕС, който се отчита пред държавите членки и се придържа към най-добрите приложими банкови практики при вземането на решения, управлението и контрола. През 2019 г. **Съветът на гуверньорите** се състоеше от министри от всяка от 28-те държави членки, обикновено министрите на финансите. С напускането на ЕС от страна на Обединеното кралство на 1 февруари 2020 г. техният брой намаля на 27. Гуверньорите определят насоките за кредитната политика на банката и приемат годишните отчети. Те вземат решение за увеличаване на записания капитал и предоставянето на финансиране за операции извън ЕС. Наред с това, те назначават Съвета на директорите, Управителния комитет и Одитния комитет.

Съветът на директорите взема решения за отпускане на заеми, програми за привличане на средства и по други финансови въпроси. Заседава десет пъти в годината и следи банката да се управлява в съответствие с договорите на ЕС, устава на банката и общите насоки, определени от Съвета на гуверньорите. Считано от 1 февруари 2020 г., директорите са 28 на брой, по един избран от всяка държава членка и един от Европейската комисия. Освен това има 31 заместник-директори. С цел обогатяване на експертното и професионалното представителство на Съвета на директорите, за участие в заседанията на Съвета могат да бъдат привлечени и шестима експерти без право на глас. Решенията се вземат с мнозинство, което представлява най-малко 50 % от подписания капитал на държавите членки и една трета от членовете на Съвета с право на глас, освен когато в устава не е предвидено друго. Съветът се председателства от президент без право на глас.

Управителният комитет е постоянния орган на управление на банката. Той ръководи ежедневната работа на банката, подготвя решенията на Съвета на директорите и следи за тяхното изпълнение. Заседава веднъж седмично. Работи под надзора на президента и на Съвета на директорите. Другите осем членове са заместник-президентите на ЕИБ. Членовете се назначават за срок не по-дълъг от шест години, с право на подновяване, и носят отговорност единствено пред банката.

Банката има независим **Одитен комитет**, пряко подчинен на Съвета на гуверньорите. Той отговаря за одитиране отчетите на банката и за удостоверяване съответствието на дейността на банката с добрите банкови практики. Становищата на Одитния комитет са внасят в Съвета на гуверньорите, като се прилага годишния отчет на Съвета на директорите. Одитният комитет се състои от шестима членове, назначени за срок от шест последователни финансови години, без право на преназначаване.

Заместване на капитала на ОК

Гуверньорите на ЕИБ единодушно се договориха през 2019 г., че оттеглянето от Европейския съюз на Обединеното кралство няма да се отрази по никакъв начин на стабилния основен капитал на ЕИБ. Делът на ОК във внесения капитал преди Брексит съставлява 3,5 млрд. евро, заедно с 35,7 млрд. евро капитал с подлежащо на поискване изплащане. Според Споразумението за оттегляне, записаният капитал на ОК е заменен от пропорционалното увеличение на капитала на 27-те държави членки на ЕС. ОК ще предостави гаранции, равни на размера на капитала с подлежащо на поискване изплащане, а ЕИБ ще изплати записания дял на ОК на 12 годишни вноски. Решението на ОК да напусне ЕС няма да има съществено отражение върху кредитния рейтинг AAA на Групата на ЕИБ. Групата на ЕИБ ще уважи в пълен размер действащите финансови договорености по проекти и инвестиции в ОК. Наред с това, записаният капитал на Полша и Румъния в ЕИБ бе увеличен на 1 март 2020 г., с което основният капитал на ЕИБ надвиши този преди Брексит.

ОПЕРАТИВЕН ПЛАН НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА ЗА 2020 Г.:

ВАЖНОТО

- Несъмненият приоритет е работата в областта на **мерки за климата и устойчивост на околната среда**. Предвид ангажимента на Европейската инвестиционна банка да задели най-малко 50 % от своето финансиране за тази цел и на Групата на ЕИБ да привлече инвестиции за повече от 1 трлн. евро през следващото десетилетие, 2020 г. ще бъде за нас началото на необходими промени. Към края на 2020 г. ще се въздържаме от всякаква финансова дейност, която е в разрез с целите на Парижкото споразумение.

- **Икономическото и социалното сближаване и конвергенция** остават смисъла за съществуването на банката според устава. Следващата политика на сближаване на ЕС ще обхване периода 2021-2027 г. и към момента прогнозата е по-слабо развитите региони и тези в преход да постигнат ръст, съгласно новите критерии за допустимост. Европейската инвестиционна банка ще работи съвместно с Европейската комисия, особено по предложения Механизъм за справедлив преход, за да помогне на все още зависимите от изкопаеми горива региони да направят прехода към нисковъглеродна и устойчива икономика.

- Групата на ЕИБ ще продължи с подготовката за изпълнение на мандата по **Многогодишната финансова рамка след 2020 г.** и преговорите с Комисията за въвеждане на финансови продукти. Първоначалният текст на Регламента за InvestEU беше приет през април 2019 г. и затвърждава ролята на Групата на ЕИБ като основен партньор, натоварен с изпълнението на 75 % от програмата. Предложеният от Комисията **Инструмент за съседните страни, развитие и международно сътрудничество** ще предостави бюджетни гаранции и финансови възможности на Групата на ЕИБ, за да продължи да бъде стратегически партньор извън ЕС.

- Европейският съвет започна обсъждане за повишаване ефективността и въздействието от структурата за европейско **финансиране на развитието**, по-конкретно за ролята на Комисията, на Европейската банка за възстановяване и развитие и Европейската инвестиционна банка. Различни варианти ще бъдат обмислени през 2020 г., включително и създаването на поделение на ЕИБ за финансиране на развитието.

- След обстоен преглед на дейностите със собствен капитал, ще бъде разработена нова **Стратегия на Групата за дялово участие**, за преодоляване на инвестиционния недостиг на капиталовите пазари и за насърчаване на частно групово финансиране с цел да бъде постигнат максимален ефект от политиката. По-диверсифицираният финансов сектор с по-голямо по размер дялово участие ще спомогне за стабилизирането на финансовата система и ще улесни достъпа до финансиране на динамични и иновативни предприемачи в ЕС.

- **Предвиждаме подписаните проекти през 2020 г. да са на стойност 63 млрд. евро**, като засега очакваме тенденцията да се запази и през периода 2021-2022 г.

Пълният текст на Оперативния план за 2020 г. със свободен достъп можете да намерите на https://www.eib.org/en/publications/operational-plan-2020

Изменението на климата е най-голямата заплаха за човечеството. Но толкова много хора трябва да реагират по толкова разнообразни начини, че е трудно да разберете какво да правите *лично*. **В Решения за климата** има подробна информация за предизвикателствата, представят се решения и се дават ясни насоки за *личния* ви принос за успеха. Независимо дали сте политическо лице, финансова институция или гражданин, **Решения за климата** е вашият наръчник за спасяване на човечеството.

Чуйте подкаст за решения по отношение на климата **https://www.eib.org/climate-podcast**

Намерете експертна информация в нашия блог **https://www.eib.org/climate-solutions**

Изтеглете ebook **https://www.eib.org/climate-ebook**

ЗЕЛЕНАТА НИШКА

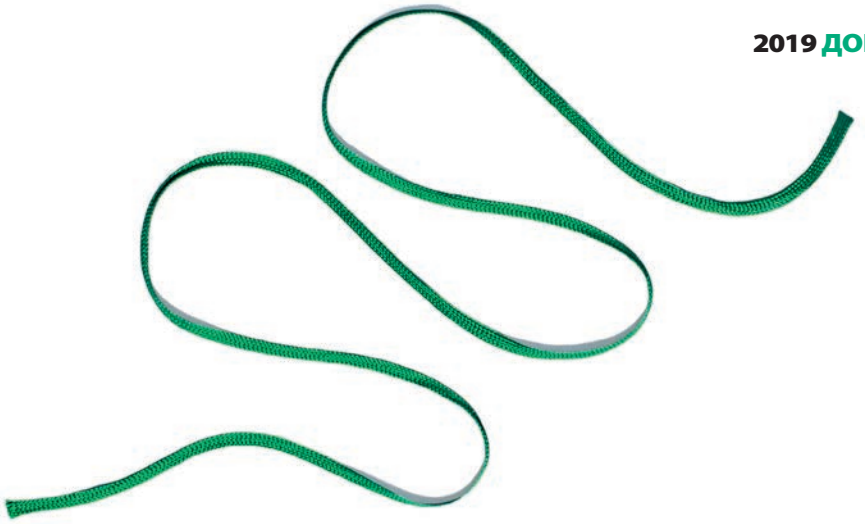

2019 ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА

Група на Европейската инвестиционна банка

Групата на ЕИБ се състои от Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд.

print: ISBN 978-92-861-4620-6
pdf: ISBN 978-92-861-4599-5

BG 05/2020